משנה · אחרונים · מלאכת שלמה · סדר טהרות

מלאכת שלמה על משנה נגעים

רבי שלמה עדני

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

מלאכת שלמה על משנה נגעים

רבי שלמה עדני

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/מלאכת-שלמה-על-משנה-נגעים/
הקובץ נוצר ב־18 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 6
משנה א 6
משנה ב 7
משנה ג 7
משנה ד 9
משנה ה 10
משנה ו 11
פרק ב 11
משנה א 11
משנה ב 12
משנה ג 12
משנה ד 12
משנה ה 13
פרק ג 13
משנה א 13
משנה ב 14
משנה ג 14
משנה ד 14
משנה ה 15
משנה ו 15
משנה ז 15
משנה ח 15
פרק ד 15
משנה א 15
משנה ב 16
משנה ג 16
משנה ד 16
משנה ה 16
משנה ו 17
משנה ז 17
משנה ח 18
משנה ט 18
משנה י 18
משנה יא 20
פרק ה 21
משנה א 21
משנה ב 21
משנה ג 22
משנה ד 22
משנה ה 22
פרק ו 23
משנה א 23
משנה ב 24
משנה ג 25
משנה ה 25
משנה ו 26
משנה ז 26
משנה ח 27
פרק ז 27
משנה א 27
משנה ב 28
משנה ג 28
משנה ד 28
משנה ה 29
פרק ח 30
משנה א 30
משנה ב 31
משנה ג 31
משנה ד 32
משנה ה 32
משנה ו 32
משנה ז 34

משנה ח 34
משנה ט 35
משנה י 35
פרק ט 35
משנה א 35
משנה ב 36
משנה ג 36
פרק י 36
משנה א 36
משנה ב 37
משנה ג 38
משנה ד 38
משנה ה 38
משנה ו 39
משנה ז 39
משנה ח 40
משנה ט 40
משנה י 41
פרק יא 41
משנה א 41
משנה ב 41
משנה ג 42
משנה ד 42
משנה ה 42
משנה ו 43
משנה ז 43
משנה ח 43
משנה ט 44
משנה י 45
משנה יא 45
משנה יב 46
פרק יב 46
משנה א 46
משנה ב 47
משנה ג 47
משנה ד 47
משנה ה 48
משנה ו 48
משנה ז 49
פרק יג 49
משנה א 49
משנה ב 49
משנה ג 50
משנה ד 50
משנה ה 50
משנה ו 51
משנה ח 51
משנה ט 51
משנה י 52
משנה יא 52
משנה יב 53
פרק יד 53
משנה א 53
משנה ב 54
משנה ג 54
משנה ד 54
משנה ה 55
משנה ו 55
משנה ז 56
משנה ח 56
משנה ט 57
משנה י 57
משנה יא 58
משנה יב 58

משנה יג 59

פרק א

משנה א

כתב הרמב"ם ז"ל שהתחיל התנא בחלוקת נגעי עור בשר כמו שעשה הכתוב ע"כ:
מראות נגעים וכו'. רפ"ק דשבועות בדף ה' ודילג שם התלמוד לומר דברי ר"מ כמו שהוא שנוי כאן [*] א"ה לכאור' נראה מתוך דברי הר"ש והר"ב שגם בגירסתם לא הי' כתוב דברי ר"מ. וצ"ע שלא העיר בזה:]:
שנים שהם ארבעה. גרסי' דממראה יאמר מראות כמו ממתנה מחנות וכי היכי דכתיב ועתה הייתי לשני מחנות ה"נ קתני שפיר מראות שנים תוס' רפ"ק דשבת וגם ברפ"ק דשבועות פירשו הם ז"ל דמראה לשון זכר כדכתיב את המראה הגדול הזה.
עוד כתבו ז"ל ותנן נמי ר' דוסא בן הרכינס אומר שלשים וששה עקביא בן מהללאל אומר שבעים ושנים והא דקתני טובא משום דחשיב נמי פתיכי א"נ כייל נגעי בתים ובגדים ע"כ ורש"י ז"ל נמי פירש שם בשבועות מראה לשון זכר הוא ולהכי תנן להו לשון זכר כדכתיב מראה הנוגה סביב הוא מראה דמות כבוד ה' וגו' ע"כ וכן פי' ג"כ הר"ש ז"ל:
שתן ד'. תולדה דשאת ותולדה דבהרת ושם בשבועות מסיק מי שנה משנה זו בלשון אבות ותולדות דלא כר' עקיבא דאי ר"ע הא אמר מראות נגעים נשנו כסדר מעלתן השנג והצמר והסיד והקרום וכסדר משנתן הן מצטרפין זה לזה ואין אחד מצטרף לגבוה ממנו שתי מעלות אלא מעלה אחת ואם הוא שנאם בלשון אבות ותולדות טְהֳרָתַ מראה הסיד מלהצטרף דבהדי מאן תצרפי' אי בהדי בהרת שהוא אבי' הא איכא שאת שהוא כצמר דעדיפא מיני' בלובן נמצאת בהרת למעלה מן הסיד שתי מעלות ור' עקיבא זו למעלה מזו בעי נצרפה בהדי שאת שהוא מעלה אתת לאו תולדה דידי' היא דהא שקלת לה מיני' ושויתה מין בהרת ולר' עקיבא הכי איבעי' ליה למיתני בהרת עזה כשלג ושאת כצמר לבן ושניות להן סיד היכל וקרום ביצה דנימצי למימר כולהו מינא דהדדי נינהו ובהרת ושאת מצטרפים וסיד בהדי שאת נמצא לו צרוף אבל השתא דחלק תולדה לזו ותולדה לזו אין מצטרף כל אחד אלא עם אביו אלא מחוורתא דמתני' דלא כר' עקיבא וספר קרבן אהרן האריך בבאור סוגיא זו בפרשת נגעים פרשה ב':
שאת כקרום ביצה שניה לה כצמר לבן דברי ר"מ. פי' הרמב"ם דעת ר"מ שאחר קרום ביצה מראה אחד והוא שני של שאת ואם הוא יותר חלוש הלובן מקרום ביצה וחכמים רואים שאם הוא חלוש יותר מקרום ביצה אינו ממראות נגעים ע"כ [*] א"ה ראה הנוסח בפי' הר"מ שלפנינו ואז ינעם לחכך הלשון המוגה אשר לפנינו פה ויאורו עיניך בהבנת דברי הר"מ בשיטה חדשה ונפלאה כי גם לר"מ התולדה דשאת גבוה מאביה. ודע שכדי

לתרץ תמיהת הר"ש דאיך פליגי ר"מ וחכמים בצמר לבן בדבר התלוי בראית העין צ"ל דגם הר"מ ס"ל כדעת התוס' פ"ק דשבועות שהובא בסמוך דצמר לבן דר"מ לא איירי בנקי בן יומו כמו חכמים ושוב מצאתי במ"נ באמנה נ' שדחק להעמיס הכוונה הזאת בד' הר"מ גם כפי הנוסח שלפנינו אבל שוב בפרפר כ"ח חזר בו והעמיס כוונה אחרת בדברי הר"מ וכ"ז גרם לו שלא ראה הנוסחא המתוקנה הזאת שאין להרהר אחריה:]:

דברי ר' מאיר. ולדידי' צמר וקרום מצטרפים ושלג וסיד ושלג וקרום. הרא"ש ז"ל:

וחכמים אומרים השאת כצמר לבן. וכתבו תוס' ז"ל שם פ"ק דשבועות ונראה דצמר לבן דר"מ לא איירי בנקי בן יומו כמו חכמים אלא צמר שאינו נקי ושחור מסיד דאין סברא דלשאת שה א שחורה מכולן שתהי' תולדתה לבנה מתולדה דבהרת שהיא לבנה מכולן ע"כ. והר"ש ז"ל תמה גם הוא על זה והאריך בדבר ע"ש:

בפי' ר"ע ז"ל ונפקא מינה בפלוגתייהו דרבנן ות"ק לענין צרוף וכו' אמר המלקט ולהרמב"ם ז"ל שסובר דכל הד' מראית מצטרפים כמו שכתב רעז"ל בסמוך בסי' ג' צ"ע מאי נפקא מימיהו בפלוגתייהו דר"מ וחכמים. ועיין במה שנכתב שם סי' ג':

עוד בסוף פי' רעז"ל והשתא לת"ק שלג וקרום ביצה מצטרפים דהוי אב ותולדה דילי'. אמר המלקט נלע"ד שצריך למחוק מלות דהוי אב ותולדה דילי' או שמא כצ"ל והשתא לת"ק שלג וקרום ביצה מצטרפים דהוו תרי אבות [הגהה וכן מצאתי שהגי' הר"ס ז"ל וז"ל נ"ל דהוו שתיהן אבות ע"כ]. וכן סיד ההיכל עם שלג או צמר לבן עם קרום ביצה מצטרפים דהוו אב ותולדה דילי' ולרבנן שלג וצמר לבן מצטרפים דהוו תרי אבות או שלג וסיד או צמר וקרום דהוו אב ותולדה דיליה אבל לא שלג וקרום דהוו אב ותולדה דחברי':

בפי' ר"ע ז"ל צמר נקי של כבש בן יומו כצ"ל:

משנה ב

ר' עקיבא אומר וכו'. תניא ר' נתן אומר לא שאמר ר' עקיבא של סיד דיהה הימנה אלא של צמר דיהה הימנה וכתבו תוס' ז"ל כלומר לא נקט סיד דוקא אלא משום דקאי אמילתי' דת"ק נקט סיד או שמא ר' נתן מגי' נמי במילתי' דר' ישמעאל שאת במקום סיד ע"כ והטעם דרבי עקיבא אזיל לטעמיה דכסדר מעלתם נשנו וכדכתבינן ואפי' בפתוך א"ר עקיבא זו למעלה מזו:

משנה ג

ד' מראות הללו. והגי' ה"ר יהוסף ז"ל מארבעה מראות וכו':

לפטור ולהחליט ולהסגיר. וכולהו מפ' להו ומפ' הסגר ברישא דאדסליק מיניה נקט. הר"ש והרא"ש ז"ל. ונלע"ד דאעפ"כ פירש בבא דפיטור קודם בבא דהחלט משום דזוטר

מילתיה ודמי לבבא דהסגר ושבק חד לפטור לסיפא דהיינו הפורח מן הטמא טהור והוי התחלה בטוב וסיים ג"כ בטוב ואפילו באותה סיפא דקדק לסיים בטוב דהיינו הסגר שהוא טוב בערך החלט. ויש עוד שם טעם אחר דהואיל ובפירושא דבבי דלהחליט קא מפ' ואזיל הזכיר ג"כ בההיא סיפא שם החלט בתחלה או מפני שהתחיל לפ' בלהסגיר מן הטעם שכתבתי בשם הר"ש והרא"ש ז"ל הזכיר באותה סיפא הסגר לאחרונה דוק. וספר קרבן אהרן כתב בפרק ראשון דפרשת נגעים דבארה המשנה ראשונה להסגיר עם היות שבראשונה התחיל בפיטור לפי שבראשונה לקח החלוקות שלא כסדר לפי שרצה התנא להתחיל בטוב וכאשר פירש אותם הביאם כסדר הוייתם שאין פיטור ולא החלט אם לא קדמו ההסגר שני פעמים ע"כ ועיין עוד שם:

להסגיר את העומד בסוף שבוע ראשון לפטור את העומד בסוף שבוע שני. עיין על זה ברב ה"ר אלי' המזרחי ז"ל בפסוק והנה הנגע עמד בעיניו והסגירו הכהן שבעת ימים שנית וגם שם בספר קרבן אהרן פרק שני דפ' נגעים שהקשו מכאן המפרשים לרש"י ז"ל על מה שפירש בפירוש החומש והנה כהה הנגע הא אם עמד במראיתו טמא והם תרצו בעדו בדוחק ע"ש. כתב החכם הר"ס אוחנא ז"ל וז"ל לפטור את העומד בסוף שבוע שני צ"ע שאם הי' בו חצי גריס בהרת וחצי גריס שאת מה צרוף לפטור שייך בין אם יצטרפו או לא יצטרפו טהור והרמב"ם ז"ל פי' מה שפי' עיין עליו וגם לפירוש שלו קשה שפי' שבסוף שבוע הוסר קצת מראה שאת וכ' שאין צריך כהה ממש דלרבותא נקט קרא [*) צ"ל כהה] דהא כמו שהסכימו המפרשים וגם הוא ז"ל בחבורו וצ"ל דלא נקט תנא לפטור אלא אגב דתנא להחליט ולהסגיר ואגב דבעי למיתני לפטור את ההופך כולו לבן וכו' ודכוותה תנא לקמן אגב בההיא דאחת ארוכה ואחת קצרה עכ"ל ז"ל:

אלו מראות נגעים שכל נגעים תלויים בהן. פי' נגעי עור בשר אבל נגעי נתקים מטמאין בכל מראות כדתניא ד' מראות שעור הבשר מטמא בהן השחין והמכוה וקרחת וגבחת הר"ש והרא"ש ז"ל. כתב התי"ט שבוע ראשון שבוע לשון זכר שהרי רש"י ז"ל פירש מלא שבוע זאת של זאת וברבוי בא בסימן הנקבות: [הגהה הן אמת ששבוע לשון זכר וכדכתיב שבעה שבועות תהפור לך ואשכחן גם ברבוי לשון זכר בדניאל סי' ט' י' שבועים שבעה שלשה שבועים ימים וזולתם אבל שבת בכל דוכתא לשון נקבה וגם כך אשכחן בעומר שבע שבתות תמימות תהיינה אמנם מה שהביא ראי' מפי' רש"י ז"ל לא נהירא דהתם טעמא רבא איכא לפרש של זאת וכתרגומו שבועתא דדא מדלא קרינן בניקוד קמץ אלא בניקוד שב"א שבוע זאת:]

משנה ד

בפי' ר"ע ז"ל ולא גרסי' מראות נגעים ט"ז. אמר המלקט כן משמע מתוך פירוש הרמב"ם ז"ל דל"ג לי' מדלא הזכיר כלל בפירושו ז"ל דברי ר' חנניה אבל הר"ש והרא"ש ז"ל גרסי לי' וז"ל ששה עשר הני תנאי חשבי פתוכים של לבן אדמדם ולבנים של נתקי הראש והזקן ושל נגעי בתים ובגדים כך פי' בקונטרס בס"פ המזבח מקדש ועוד תניא בתוספתא ר' ישמעאל אומר מראות נגעים שנים עשר ויש מדקדקין לכוון דר' ישמעאל כמתני' שיש ד' חלקים ושנים בצרוף שהתולדה מצטרפת לאב שלה וקסבר דאין האבות מצטרפים הא שיתא וכנגדן פתוכין הרי י"ב ור' חנניה סגן הכהנים דאמר ששה עשר כר"ע דאמר בפ"ק דשבועות כו' ועקביא נמי דאמר ע"ב כר"ע ואמרי' בפ"ק דשבועות משל דר' עקיבא לה"ד לד' כוסות של חלב אחד נפל לתוכו שתי טפות של דם ואחד נפל לתוכו ד' טפות של דם ואחד נפל לתוכו ח' טפות ואחד נפל לתוכו שתים עשרה טפות ואמרי לה שש עשרה שכולן מראה לבן הן ועקביא ס"ל כמ"ד שש עשרה וכי מנית מטפה אחת עד שש עשרה לד' מראות הרי לך לכל מראה שש עשרה דהיינו ס"ד פתוכים לד' מראות וד' חלקים וד' צרופים הרי לך ע"ב ודברי ר' דוסא ל"ו אי אפשר ליישב לפי שיטה זו אפי' למ"ד כוס רביעי י"ב טפות ועוד דלר' עקיבא נמי לא יתכנו דהא הני ד' כוסות חד כנגד שלג וחד כנגד צמר וחד כנגד סיד וחד כנגד קרום ואנו מנינו לכל אחד מטפה אחת עד שש עשרה אין לנו למנות לשלג אלא מטפה אחת עד שתים ולשל צמר משלשה ועד ד' ולשל סיד מה' ועד ח' ולשל קרום מט' ועד ט"ז ויש לפרש דר' דוסא חשיב נגעי הגוף כו' עד נמצא בכל א' ד' מראות עם פסיון ונתקים לא מנינו דמטמאין בכל מראות ולא כפי' הקונטרס דזבחים עכ"ל ז"ל וכתוב בספר קרבן אהרן פרשה ב' דפרשת נגעים שמה שהוקשה לרבינו עובדיה ז"ל שאיך מנה הרמב"ם ז"ל בכלל המראות ח' בנתקים ואנן קיימא לן דנתקים מטמאין בכל מראות גם הרמב"ם ז"ל עצמו הרגיש בזה שלא אמר ושמנה בנתקים כו' עד עם היות שהן מטמאין גם בשאר המראות כולן ולזה נ"ל שכוון רש"י ז"ל בס"פ המזבח מקדש שכתב הני תנאי מנו פתוכים של לבן אדמדם ולבנים של נתקי ראש וזקן ושל נגעי בתים ובגדים ע"כ ודוק אומרו ולבנים של נתקים שכוונתו לומר עם היות שהנתקים אין להם מראה מיוחד עכ"ז הנה המראה לבן שבהן הוא כלול בכלל מנין המראות הללו עכ"ל בקיצור מופלג. וכוונו חכמים לחלק המראות לכמה חלקים כדי שיהא החכם בקי בהן ובמראיתן והוסיפו החכמים לחלקן זה אחר זה כדי שיתבוננו בהן היטב:

בתחלה לאחר השבת. פי' ביום ראשון בשבוע:

ולא בשני. פי' ביום שני בשבוע שודאי שבוע שני שלו יחול בשבת כמו שפי' רעז"ל דשתי הסגרות וכו':

ולא בשלישי לבתים. פי' ביום שלישי בשבוע מפני שודאי יחול יום תשעה עשר בשבת:

ר' עקיבא אומר לעולם רואין חל להיות וכו'. נראה דכולה מילתיה דר' עקיבא אע"ג דרבנן מודו לי' בהא:

בתוך השבת. תימה אמאי לא תני בשבת:

בסוף פי' ר"ע ז"ל צ"ל הלכה כר' עקיבא וכן הוא ג"כ ברמב"ם פ"ט דהלכות טומאת צרעת סי' ז':

ויש בדבר להקל. כגון שאם הי' רואה אותו בשבת והי' בו שיער לבן אע"פ שלמחר הלך לו מ"מ הוי טהור מתוך החלט ובעי קרבן והשתא פטור מן הקרבן דה"ל טהור מתוך הסגר הר"ס ז"ל:

ולהחמיר. פי' שאם הי' רואה אותו בשבת ולא הי' בו שיער לבן בסוף שבוע שני הי' פוטרו ויכול לטבול בשבת ויהי' טהור לערב שיעריב שמשו ומותר בתרומה ובקדשים כל אותו הזמן שעדיין לא נולד לו שער לבן והשתא הפסיד אותו הזמן שהרי עדיין הוא בטומאתו שהי' מוסגר. הר"ס ז"ל:

משנה ה

שיער לבן. פי' כגון זקן שזרקה בו שיבה או כיוצא בו כך פי' הר"ש ז"ל לקמן פ"ד סי' ג' אברייתא דמייתי התם ושם בסוף הפרק פי' דרך השערות לבא שחורות והנגע מלקה אותם והופכן ללבן וסימן לדבר שיער זקנים שמתלבן מתוך חלישת חיל ע"כ והנה העתקתיו אני שם ספ"ד:

בפי' ר"ע ז"ל והשחירו שניהם כדי נסבה וכו'. אמר המלקט ורבינו מאיר הלוי ז"ל פי' היו לבנות בשבת והשחירו אחר השבת ולא פירש היאך השחירו והדר מפ' בין השחירו שתיהן או אחת מהם והשחירו שתיהן הוי פירוש או השחירו וכן אחת ארוכה ואחת קצרה קאי אארוכות והקצירו ומפ' כיצד הקצירו בין אחת ארוכה ואחת קצרה בין הקצירו שתיהן תדע דבסיפא קתני או אחת לבנה וכו' או אחת קצרה וכו' וברישא לא קתני דברישא הוי פירושא ולא שייך למיתני או ולא תיקשי דהוי זו ואין צריך לומר זו אחת שחורה טהור כ"ש שתיהן דאגב סיפא נקטי'. הרא"ש ז"ל:

נסמך השחין לשתיהן או לאחת מהן הקיף השחין את שתיהן או את אחת מהן. נסמך הוא בשכיסה השחין את כל הבהרת מצד אחד של השער והדר קתני לא שכיסה כולה

מצד אחד אלא מעט שחין הקיף שתיהן או אחת מהן ועדיין כל הבהרת קיימת סביב. הרא"ש ז"ל:

היתה בו מחיה והלכה לה המחיה וכו'. כצ"ל:

בפי' ר"ע ז"ל והיתה המכוה. אמר המלקט נלע"ד והיתה המחיה צ"ל:

או מיעטה השחין ומחית השחין. כך צ"ל:

משנה ו

כיצד להחמיר. לא הי' בו שיער לבן בשבת ואילו ראהו אז הי' מסגירו ועתה כשרואהו אחר השבת וכבר נולד לו שיער לבן הוא מחליטו ותימה מאי חומרא היא זו אף אם הסגירו בשבת יחלט כיון שנולד בו שיער לבן וי"ל אם היה מסגירו בשבת לא הי' רואהו עוד עד סוף השבוע ושמא הי' הולך לו שיער לבן בתוך השבוע. הרא"ש ז"ל:

היו שחורות והלבינו או אחת שחורה אחת לבנה והלבינו שתיהן קצרות והאריכו או אחת קצרה ואחת ארוכה וכו'. כצ"ל וכדכתבינן וכן הוא בְּדָפוֹס פי' הר"ש ז"ל במלות או הכא בסיפא גבי כיצד להחמיר:

או חָלָקן השחין. כצ"ל:

לא היתה מחיה. כצ"ל:

או מיעטה השחין ומחית השחין. כך צ"ל:

פרק ב

משנה א

בני ישראל. ס"א בית ישראל:

אני כפרתן. בספ"ק דסוכה גרסי' אמר ריש לקיש הריני כפרת ר' חייא ובניו ופי' רש"י ז"ל יסורין הבאין עלי לכפרתו של ר' חייא ובניו יהיו ולשון כבוד הוא זה כשהוא מזכיר אביו או רבו לאחר מיתתו צריך לומר כן ע"כ:

צורות שחורות ולבנות ובינוניות. כך צ"ל:

ומקיפו מבחוץ. לבהרת ותראה הבהרת בין בגרמני בין בכושי:

כבינוני. פי' כסם הבינוני שהוא דומה לבשר אדם בינוני:

מראות נגעים להקל. כדתנן ספק נגעים בתחלה טהור:

זה וזה בבינוני. היינו כר"ע וכר' ישמעאל ולא מצינו בשום משנה שלשה תנאים דליכא נפקותא דדינא בינייהו כלל וכולהו בחדא שיאטא אזלי רק הכא כפי פי' הר"ש ז"ל שממנו העתיק רעז"ל. ובת"כ בפ"א דפרשת נגעים וע"ש בספר קרבן אהרן שכתב שם

דחכמים שאמרו זה וזה בבינוני רצו לפרש סתירת הכתובים אשר מהם למד ר' יהודה קולא ע"כ. וברמב"ם פ"א דהלכות טומאת צרעת סי' ט' וז"ל בהרת שהיא עזה כשלג נראית באדם שהוא לבן כהה ובהרת שהיא כהה נראית בכושי עזה לפיכך אין משערין הכל אלא בבינוני שאינו לא לבן ולא שחור ע"כ משמע דמפ' דמלת נראית אינה גזרת הדין והוי סברת ת"ק אלא הקדמה והצעה לתנאים הנזכרים אח"כ דוק:

משנה ב

אימתי רואין בשלש שעות וכו' ר' יהודה אומר בד' ובחמש וכו'. בברייתא בת"כ ריש פ' שני דפ' נגעים קתני ור' יוסי אומר בד' בה' ובתשע ובעשר אבל רואה אני את דברי ברבי כלומר דברי ר' יהודה. הר"ש ז"ל. ונלע"ד דרישא דקתני ולא בצהרים סתמא אי כר' יוסי אי כר' יהודה אבל כר"מ לא מיתוקמא דהא צהרים היינו שש ושבע ולדידי' הא רואין בשש ובשבע וכן מצאתי אח"כ שכתב ג"כ כך שם בספר קרבן אהרן ור' יוסי סבר דשלש שעות הם נהרים ושנים לחוד בין הערביים ולזה שלל ג"כ הוא גם השמינית והוסיף העשירית. ואי ל"ג מלת ובשש במילתי' דר' מאיר כאשר מצאתיו מוגה ניחא קצת. גם בקצת דפוסי משנה מצאתי שלא נדפסה מלת ובשש וגם ה"ר יהוסף מחקה מספרו:

משנה ג

בית האפל. וכתב הר"ש ז"ל דגרסי' בתוספתא בית האפל וחלונותיו מגופות פותחין לאותן החלונות ורואין את נגעו ע"כ. ובסנהדרין פ' חלק (סנהדרין דף צ"ב) אמרי' כמי שאפילת הבית מצילתו מן הנגע כך האדם השפל ואפל יחי' והיינו דאמרינן הוי קבל וקיים:

משנה ד

האיש נראה וכו'. פ' בתרא דנדה דף ס"ז ופי' שם רש"י ז"ל כעודר בבית השחי וכמוסק זיתים בבית הערוה דאם יש לו נגע בבית השחי אין צריך להגביה זרועותיו יותר מדאי להראותו אלא כעודר שמגבי' ואינו מאנס עצמו ומה שיוכל כהן לראות יראה ואם לא יוכל לראות טהור ובבית הערוה אינו צריך לכוף ולשוח יותר מדאי אלא כמוסק זיתים אחר שנשרו מן האילן ומלקטן מעל הארץ והאשה נראית לכהן בנגעה כאורגת בבית השחי ואם בבית הערוה כופפת עצמה כמניקה את בנה ע"כ וכתבו שם תוס' ז"ל וכמניקה את בנה פי' רש"י ז"ל לענין בית הערוה ואין נראה דבת"כ תני לה גבי הדד ע"כ. וע"ש אם אותה היא ברייתא וז"ל הערוך בערך עדר האיש עומד ערום לפני כהן ומחזיר פניו לכהן ומגביה זרועותיו למעלה כדרך שמגביה המעדר בשעה שעודר בשדה כדי שיראה בית השחי שלו ובטנו של פניו ואח"כ הופך גבו לכהן וכופף קומתו כדרך שכופף בשעה

שמוסק זיתים כשמפילן מן הזית ולוקטן מן הארץ ומה שיכול לראות בכך מבית הסתרים רואה יותר על כן אינו צריך וכן האשה כשרואה נגעה נראית כאורגת שפושטת זרועותי' למעלה ומכה הערב ואח"כ חוזרת גבה וכופפת קומתה כאותה שמניקה את בנה ששוכב על הארץ ע"כ:

כאורגת בעומדין. במסכת עומדת הרא"ש ז"ל ועיין בספר קרבן אהרן פ"ד דפ' נגעים שפירש שם בַּעֲמַרִים בצמר שמא הוא גורס עמרים ברי"ש. וכן לענין טבילה כדאיתא התם בנדה וכמו שפסק הרמב"ם ז"ל בפ"א דהלכות מקואות סי' י'. ועיין במה שפי' הר"ן ז"ל בפ' שני דשבועות הביאו בית יוסף ביורה דעה סימן קצ"ח:

ר' יהודה אומר וכו'. ואין הלכה כר' יהודה:

כשם שהוא נראה לנגעו כך הוא נראה לתגלחתו. דמה שאין מיטמא בנגעים אין טעון גלוח:

משנה ה

רמ"א אף לא נגעי קרוביו. בתוספתא קתני אפכא כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו דברי ר"מ וחכ"א אף לא נגעי ביתו בגדיו וקרוביו ובתרתי פליגי. הר"ש ז"ל:

ר' יהודה אומר וכו'. ואין הלכה כר"י ולא כר"מ:

כל הבכורות וכו'. ברייתא בבכורות שלהי פ' עד כמה (בכורות דף ל"א) ומוקי לה ביחיד מומחה דאי אינו מומחה אפילו לאחרים לא מהימן להתיר אלא בעי שלשה בני כנסת וכן תנן בפרק כל פסולי המוקדשין:

חוץ מבכורי עצמו. כך הגי' ה"ר יהוסף ז"ל:

פרק ג

משנה א

באיש אחד. שנולדו לו שני נגעים זה אצל זה או אחד בידו ואחד בגופו וירצה להקיפן זה אצל זה או שני אנשים שבאו ביחד לא יראם כאחד דכתיב וראה הכהן את הנגע ודריש בת"כ שיהו עיניו בו בשעה שרואהו בעור הבשר שנראה עור בשר עמו ומשמע לי' הנגע דוקא נגע אחד שיהו עיניו בו ולא בדבר אחר וגם שיראה עור בשר שסביב הנגע עם הנגע ואם הי' מקיפם זה אצל זה לא הי' רואה עור הבשר עמו:

אלא רואה את הראשון. ר"ל אחד מהם אם באו כאחד או הראשון אם בא תחלה:

וחוזר לשני. מאחר שנולד השני קודם שהסגיר את הראשון או שהחליטו אבל נולד אח"כ אין נזקק לו כדקתני סיפא אין מסגירין את המוסגר ולא מחליטין וכו' דאינו נזקק

לו כלל עד שיפטר מנגע ראשון ונ"מ אחר שנטהר מנגע ראשון אין עליו תורת טומאה עד שיזקק לו הכהן ועוד נ"מ אם הי' סימן בשני והלך לו שאין צריך להביא קרבן עליו ובנגע אחד עצמו משכחת לה. הרא"ש ז"ל:

אבל בתחלה ובסוף שבוע מסגיר ומסגיר מחליט ומחליט מסגיר וכו'. כצ"ל. ופי' הרא"ש ז"ל אבל בתחלה כלומר שנולד השני בתחלה קודם שהסגיר או שהחליט הראשון אז בתחלה ובסוף שבוע נזקק לשניהם לכל דיניהם הסגר והחלט ופיטור והיינו רישא אלא שהוסיף לפ' שעושה ג"כ כך בסוף שבוע. ובת"כ פ"ב דפ' נגעים דריש נגע צרעת הוא וראהו הכהן לפי שנאמר וטמאו הכהן לא יסגירנו למדנו שאין מסגירין את המוחלט כו'. וגם גבי נתקים תניא נמי הכי שם פ"ט:

בפי' ר"ע ז"ל וה"ה איפכא מסגיר ומחליט או מחליט ומסגיר וכו'. אמר המלקט הוא לשון הר"ש ז"ל ושייך לומר אפכא גם בהני תרי באבי כיון שהזכיר התנא הסגר והחלט אע"ג דלא הזכירן רק גבי פיטור נהפך גם בשניהם לבדן כנלע"ד:

משנה ב

חתן שנראה בו נגע וכו'. ובבכורות פ' כל פסולי קתני לו ולאיצטליתו. ופי' הרא"ש ז"ל שאר כל אדם שנראה בו נגע ב"ד כופים אותו לבוא אל הכהן דמצות עשה היא דכתיב והובא אל אהרן הכהן אבל חתן ורגל נותנים. ומפיק לה ר' יהודה בברייתא דת"כ פ"ה דפרשת נגעים וסוף פרשה ה' דפרשת מצורע מקרא דכתיב וצוה הכהן ופנו את הבית אם ממתינין לדבר הרשות שאין מטמאין עד שמפנה כל הכלים שבבית כ"ש לדבר מצוה:

משנה ג

שהן שלשה עשר יום. בת"כ פ' שני דפרשת נגעים יליף לה מקרא דכתיב והסגירו הכהן ז' ימים שנית דמלת שנית יתירא כדמפ' התם בספר קרבן אהרן:

משנה ד

השחין והמכוה מטמאין בשבוע אחד וכו'. פי' אם נולדה בהרת במקומן כדמפרשי קראי ודוקא כשנולדה הבהרת על צרבת השחין דהיינו שהתחיל להתרפאת עד שנעשה קרום כקליפת השום אז יש לו דין סימני טומאה דשחין ומכוה ושבוע אחד אבל אם עדיין לא קרם כקליפת השום טהור והיינו דתנן לקמן ספ"ו וגם בפ"ט היו מורדין טהורין וגם שלא נתרפאו לגמרי עד שנעשה הבשר צלקת שאם נתרפאו לגמרי נידון בשלשה סימנין ובשתי שבועות כדין עור הבשר ממש דתנן לעיל בסמוך וכל זה תמצאנו מבואר לקמן בפ"ט כמו שכתבתיו שם:

ובסוף שבוע. בוי"ו ולאחר הפיטור בוי"ו צ"ל בכולהו באבי. תניא בתחלת ת"כ בברייתא דר' ישמעאל כל דבר שהי' בכלל ויצא לטעון טעון אחר שהוא כענינו יצא להקל ולא להחמיר כיצד ובשר כי יהיה בו בעורו שחין ונרפא או בשר כי יהי' בעורו מכות אש והלא שחין ומכוה בכלל כל הנגעים היו וכשיצאו לטעון טעון אחר שהוא כענין יצא להקל ולא להחמיר להקל עליהם שלא ידונו במחי' ושלא ידונו אלא בשבוע אחד:

משנה ה

הנתקים. שיעורן כגריס. תניא בתחלת ת"כ בברייתא דר' ישמעאל כל דבר שהי' בכלל ויצא לטעון טעון אחר שלא כענינו יצא להקל ולהחמיר כיצד איש או אשה כי יהיה בו נגע בראש או בזקן והלא הראש והזקן בכלל עור הבשר היו וכשיצאו לטעון טעון אחר שלא כענינו יצא להקל ולהחמיר להקל עליהם שלא ידונו בשער לבן ולהחמיר עליהם שידונו בשער צהוב פי' שלא כענינו דנתקים מטמאין בכל מראה ועור הבשר אין מטמא אלא בד' מראות והכי תניא בהדיא בת"כ וכו'. הר"ש ז"ל:

משנה ו

במחי' ובפשיון. לקמן ס"פ עשירי מבואר הטעם מ"ש דמטמאי בהני סימנין:

בתחלה ובסוף. בוי"ו צריך להיות גם כן בכולהו באבי:

משנה ז

בסוף פי' רעז"ל כשחזר הנגע לכמות שהי' או מירקרק וכו'. אמר המלקט עיין לקמן בפי"א סי' ד' ה' ו' וברפי"ג:

משנה ח

ולא יותר על שלשה שבועות. וז"ל הרמב"ם ז"ל אמר בנגעי בתים שקערורות ירקרקות כו' ואמנם בא זה הפסוק אשר אמר והנה פשה הנגע בבית אחר שבוע שלישי וזה שהצרעת כאשר תראה בבית כו' וע"ז בא והנה פשה הנגע בבית עכ"ל ז"ל בחבורו שם רפט"ו הלשון כך וביום תשעה עשר רואהו אם חזר בו נגע כשני גריסין ה"ז פשיון אחרי הטוח ונותץ את כל הבית ע"כ:

פרק ד

משנה א

מטמא בתחלה. אבל פשיון אינו מטמא אלא בסוף דכתיב אחרי הראותו אל הכהן:

ואין בו סימן טהרה. שאם נתמלא כל הגוף שער לבן לא נטהר:

ומטמא בכל הנגעים חוץ מן הנגע. כצ"ל:

משנה ב

בכל מראה. הבשר של המנוגע דמחי' הוא שנשאר בתוך הנגע כמראה עור בשרו שלא עבר שם הנגע:

חוץ מן הנגע. כצ"ל:

משנה ג

מה שא"כ במחי'. דבעינן מבוצרת ומכונסת לא שיהיה חלק אחד בשר חי בצד זה וחלק אחד בשר חי בצד זה ואע"פ שהי' בין שני החלקים שיעור מחי' דהיינו כעדשה ואפי' היו שני החלקים בתוך הנגע. הרמב"ם ז"ל:

הפוכה ושלא הפוכה. פי' הרמב"ם ז"ל כשנתחדש נגע בגוף והלבין המקום ואחר זה נהפך בתוך זה הנגע רלק ושב בשר חי הוא מחי' הפוכה וכאשר התחדש נגע עגול במקום מהגוף ונשאר בתוכו בשר חי הנה הוא מחי' שאינה הפוכה וכולן סימן טומאה ע"כ:

משנה ד

כמה יהא בלבנונית וכו'. בת"כ קתני רמ"א כל שהוא וחכמים אומרים כשיעור ופי' הר"ש ז"ל חכמים היינו ר"ש דמתני' וכשיעור דקתני היינו כדי לקרוץ בזוג. ור"מ דאמר הכא בכל שהוא היינו בלבנונית אבל בשיעור השער מודה וכר' עקיבא דאמר בפ' בא סימן כדי שיהו ניטלות בזוג. ועיין בספר קרבן אהרן בפרשת נגעים פ' שני:

ה"ג ובה שיער לבן ושיער שחור. ואי גרסי' או שיער שחיר מיירי לענין הסגר דצריך להסגיר. הר"ש והרא"ש ז"ל. ונלע"ד דר"ל דלצדדין קתני אם הוא שער לבן טמא מיד ואם הוא שער שחור יסגירנו אולי יתלבן והדר קתני דין אחר דאין חוששין להאי שיער שחור שמא מיעט וכו' ולכל הגרסאות אין חוששים שמא וכ' פי' אין חוששין להקל:

משנה ה

זוקקה לשער לבן ולפשיון אבל לא למחי'. ובתוספתא פליג ר"א בר"ש אכולה מתני' בין באחת בין בשתים דתניא בהרת וחוט יוצא ממנה שתי בהרות וחוט יוצא מזו לזו אם יש בו רוחב שתי שערות זוקקם לטמא בשער לבן ובפשיון אבל למחי' אינו מצרפן עד שיהא בו רוחב כגריס ראב"ש אומר כשם שאין מצרפן לטמא במחיה עד שיהא בו רוחב כגריס כך אין זוקקם לטמא בשער לבן ובפשיון עד שיהא בו רוחב כגריס וכה"ג נמי פליג גבי נתקים דתניא בתוספתא פ' המתחיל ר' עקיבא נתק וחוט יוצא ממנה שני נתקים וחוט יוצא מזה לזה אם יש בו רוחב שתי שערות זוקקם ליטמא בשער צהוב דק ובפשיון ולהציל בצמוח אבל במשוייר אינו מציל עד שיהא בו רוחב כגריס ר"א בר"ש

אומר כשם שאינו מציל בשיור עד שיהא בו רוחב כגריס כך אין זוקקם לטמא בשער צהוב דק ובפשיון ולהציל בצמוח עד שיהא בו רוחב כגריס. הר"ש ז"ל:

משנה ו

ר"ש מטהר. אהלכה מחי' קאי דאילו הלך שער לבן מודה דטמא מפני המחי' דמחי' מטמאה הפוכה ושלא הפוכה:

מפני שלא הִפְכַתו הבהרת. דהואיל והלכה המחי' ס"ל לר"ש דאין שער לבן סימן טומאה אם לא שיעמוד בגוף הבהרת דדריש והיא הפכה שער לבן ולא מחי' וחכמים ס"ל שמאז שהי' שיער לבן בתוך הנגע הנה הוא טמא שנאמר ושער בנגע הפך לבן וקרא דוהיא הפכה שער לבן ללמד שלא יקדים שער לבן לנגע כמו שיתבאר. הרמב"ם והרא"ש ז"ל:

מפני שלא הפכתו בהרת כגריס. כצ"ל:

משנה ז

הלכה וחזרה בסוף שבוע. ואפי' שההליכה והחזרה שתיהן היו ביום אחרון של סוף השבוע הרי היא כמות שהיתה ומסגירו הסגר שני ואם עמדה בסוף שבוע שני פוטרו ולא אמרינן כיון שהלכה כשחזרה הוי נגע חדש וצריך שני הסגרות אלא כיון שחזרה למקומה הראשון הרי היא כאילו לא הלכה ופלוגתא היא בת"כ פ' שני דפרשת נגעים דתניא וטהרו הכהן מספחת היא ואע"פ שלא נשתנה מראה יכול אע"פ שהלכה לה וחזרה ת"ל היא מה יעשה לה ר' יהודה אומר תראה בתחלה וחכמים מטהרין ע"כ וז"ל הרמב"ם ז"ל שם פ"ד היתה בו בהרת והסגירו והלכה הבהרת סוף ימי הסגר וחזרה בהרת במקומה כמו שהיתה הרי הוא כמות שהי' ע"כ וכתוב שם בכסף משנה שנ"ל שגירסת רבינו היתה כמו שכתב והעתיק למשנה כמנהגו ע"כ ר"ל שבמקום האי בבא דהלכה וחזרה בסוף שבוע הרי היא כמות שהיתה לאחר הפיטור תראה בתחלה הי' גורס מה שכתבנו בשמו ז"ל לפי מה שנראה למהרי"ק ז"ל. ועיין עוד במה שאכתוב בסמוך:

היתה עזה וכו'. עיין בספר קרבן אהרן פ' שני דפרשת נגעים:

כנסה ופשתה. היכא דהסגירה וכו' לשון רעז"ל עד או פשתה בסוף שבוע ואח"כ כנסה את מקום הפשיון ולא יותר. אמר המלקט סוף לשון זה ברבינו שמשון ז"ל הכי הרי היא כמות שהיתה ומסגירו שנית בסוף שבוע ראשון ופוטרו בשני ובהא לא קפליג ר' עקיבא כדאיתא בתוספתא אלא בכה"ג פליגי כגון שהיה בתחלה כגריס ועוד והסגירו ובסוף שבוע שני או לאחר הפיטור כנסה אותו ועוד ואח"כ פשתה אותו ועוד ר' עקיבא מטמא דהא פשתה וחכמים מטהרין דלא חשבי לי' פשיון מאחר דתחלתה היתה כגריס ועוד וכן נמי פשתה וכנסה ר"ע מטמא דחשיב לי' כפשיון וחכמים מטהרין הואיל וחזרה לכמות

שהיתה וכל הנך פלוגתי דר' עקיבא ורבנן בסוף שבוע שני ובחזרה לאחר הפיטור דלאחר שפטרו נמי אם חזר ופשה טמא עכ"ל הר"ש והרא"ש ז"ל ועוד האריך הר"ש ז"ל ע"ש. וז"ל שהביא הר"ס ז"ל פי' הר"ש ז"ל דבכה"ג מוכח בתוספתא דכ"ע מודו דהיא כמות שהיתה ופלוגתייהו היכא דהסגירו בבהרת כגריס ועוד ובסוף שבוע כנסה אותו ועוד ואח"כ פשתה אותו ועוד וכן נמי פשתה משהו מכגריס ואח"כ כנסה אותו משהו. עוד פי' דפלוגתייהו בנשתנית בז' עצמו ובו ביום חזרה לכמות שהיתה ולא שכנסה באמצע שבוע ובסוף שבוע פשתה דלכ"ע ה"ה היא כמו שהיתה ובזה לא קשה מידי מדר"ע לדר"ע דקתני לעיל בפ"ק ויש בדבר להקל ולהחמיר דהיינו להקל אם פשתה ביום שבת ולמחר כנסה והכא קתני פשתה וכנסה ר"ע מטמא דהתם מיירי ביום שאין ראוי להסגיר ולא להחליט דהיינו יום שבת והוי כמו באמצע שבוע והכא מיירי ביום שביעי עצמו פשתה וכנסה ודו"ק עכ"ל ז"ל:

משנה ח

בהרת כגריס וכו'. זו הבבא ליתה בנוסחת הרמב"ם ז"ל. וכן כתב ג"כ מהרי"ק ז"ל שם פ"ד דבזה בטלה קושיא מעיקרא. פירוש שהראב"ד ז"ל השיג שם על הרמב"ם ז"ל דקשה דר"ע אדר"ע דלעיל בסמוך קאמר ר"ע מטמא ואי ההיא בתוך ימי הסגר מיירי מ"ש מהא דקתני בה ר"ע אומר תראה בתחלה דהאי נמי כנסה ופשתה הוא שמתחלה היתה כגריס ופשתה כחצי גריס והלך מן האום כחצי גריס והיינו וכנסה שחזרה כמות שהיתה ואמר תראה בתחלה ולא חשש למה שפשה כיון שחזר לכשיעור וא"כ למה יחליט בזו. וכחב מהרי"ק ז"ל שם בסוף דבריו ומכל מקום נראה שאנו מוכרחין לפ' דטמא דאמר ר"ע היינו לומר דתראה בתחלה ולאפוקי מחכמים דמטהרין דאילו להחליט אין שום טעם בפשתה וכנסה ע"כ:

אום הערוך גורס אוס בסמ"ך:

משנה ט

והלך מן האום כחצי גריס ר' עקיבא מטמא. בפשתה לאחר הפיטור איירי דמחלטי ליה:

משנה י

תראה בתחלה. לשון רעז"ל ואע"ג וכו' עד מ"מ נפקא מינה דלרבנן בעי אתויי קרבן אכל חד וחד ולר' עקיבא כנגע אחד חשיב וכו'. אמר המלקט עוד פי' הרא"ש ז"ל דנ"מ דלרבנן נגע חדש הוא ואינו טמא עד שיטמאנו הכהן ואי רגל הוא לא חזי ליה כהן עד אחר הרגל ומן הראשון כבר נטהר אבל לר"ע חד נגע איהו ונולד לו סימן טומאה בימי הסגרו וצריך

להחליטו מיד ע"כ ומדברי הרמב"ם ז"ל נראה דנ"מ להיכא שהשיער והמחיה אין בהם כל התנאים הצריכים לטמא. [הגהה הקשה הר"ם ז"ל על פירוש רבינו עובדי' ז"ל וז"ל ותימה דהתנן בפ' שני דכריתות מצורע שנתנגע נגעים הרבה אינו מביא אלא קרבן א' וי"ל דהכא מיירי כשפשתה אחר שכבר נראה להביא קרבנותיו דהיינו ביום שמיני לרפואתו ומש"ה בעי קרבן אכל חד וחד כההיא דנזיר שנטמא בשמיני כדאיתא פ"ק דחגיגה דף ט' ע"א דפלוגתא דחזקיה ור' יוחנן היא דחזקיה אמר נטמא ביום מביא פי' קרבן אחר נטמא בלילה אינו מביא ור' יוחנן אמר אף בלילה נמי מביא וכן נראה מפורש בדברי התוס' רפ"ק דחגיגה דף ד' בדבור המתחיל דכתיב ובאת שמה והבאתם שמה ע"ש ולפי זה נראה דלא פליג ר' עקיבא אלא בכה"ג שפשתה בשמיני לרפואתו דחשיב לי' כנגע ראשון אבל אם בשמיני לרפואתו נולד בו נגע אח' כ"ע מודו דחייב להביא ב' קרבנות וזה פשוט. אבל אין כן דעת הרמב"ם ז"ל שכתב בסוף הלכות מחוסרי כפרה וז"ל מצורע שנתנגע אחר שהביא אשמו צריך קרבן אחר לצרעת שני' וכן אם הביא אשמו ונתנגע צריך קרבן על כל א' וא' אבל אם נתנגע ונתרפא והביא צפוריו וחזר ונתנגע ונתרפא והביא צפוריו קרבן א' לכולן עכ"ל הרי בפירוש דדוקא אם הביא אשמו אבל אם לא הביא אשמו אע"פ שנתנגע אחר שכבר נראה להביא אינו מביא על צרעת שני' וכן נראה מדברי רש"י ז"ל שפי' בפ' שני דכריתות גבי ההיא דמצורע שנתנגע נגעים הרבה אינו מביא אלא קרבן א' וז"ל כגון שספר שבעה ולא הספיק להביא קרבנותיו עד שנתנגע וכן שני' וכן שלישית עכ"ל ודברי הרמב"ם ז"ל אינם מוכרחים מההיא דתנן התם הביא צפוריו ונתנגע לא עלה לו עד שיביא חטאתו דברי ר"ש ר' יהודה אומר עד שיביא אשמו דההיא לאו לענין מצורע שנתנגע מיתניא אלא לענין לאקבועי בעניות ועשירות כדאיתא התם בגמרא אבל לענין אייתויי קרבן א' או ב' קרבנות יכול להיות דאם נתנגע אחר שכבר נראה להביא קרבנותיו שחייב להביא גם על צרעת שני' כההיא דנזיר וכדעת התוס' והר"ש ז"ל. ונראה לפ' ההיא דנתנגע נגעים הרבה שמביא קרבן א' על כולם היינו שחזר הנגע למקומו הראשון ממש ודע כי יש אופן אחר שיתחייב בו ב' קרבנות על שני מיני נגעים כמו מי שנראה בו ב' בהרות בתחלה מסגירו בזו ובזו או מחליטו בזו ובזו כי ההיא דתנינן ברפ"ג אבל בתחלה בסוף שבוע מסגיר ומסגיר מחליט ומחליט וכו' ושם פי' ג"כ הר"ש ז"ל דנפקא מינה לענין קרבן וכן ההיא דתנינן פ"ד שתי בהרות וחוט יוצא מזו לזו אם יש בו רוחב ב' שערות מצרפן וכו' לענין קרבן ע"ש. עכ"ל ז"ל]:

בהרת כחצי גריס ואין בה כלום נולדה בהרת כו'. וכתב הרא"ש ז"ל והא דלא קתני ופשתה כחצי גריס דלא שייך להזכיר פשיון אלא על נגע שיש בו טומאה כשיעור דהיינו כגריס ע"כ:

ה"ז **להסגיר**. דאכתי לא אתייליד בה סימן טומאה:

משנה יא

מפני שאמרו אם בהרת וכו'. קשה לע"ד מאי שייך למיתני הכא מפני שאמרו ומה נתינת טעם הוא זה למאי דקתני ברישא דבשלמא אי הוה עסיק תנא בדיני הפוכה ושלא הפוכה שייך למיתני מפני שאמרו וכו' אבל הכא עד השתא לא תני רק איזו בהרת בסימן טומאה להסגיר ואיזו להחליט וטפי הוה שייך למתניי' לעיל בסימן ו' אכן נלע"ד שאפשר שהרגיש התנא בדבריו דהא קתני עד השתא בכולהו הני באבי ובה שערה א' ובה שתי שערות דהוי פירושא דבהרת קדמה ואח"כ באו שערות ואמאי לא תני בהדיא ונולדה בה אח"כ שערה א' או ונולדה בה אח"כ שתי שערות לזה קאמר מפני שאמרו וכו' כלומר מפני שכבר הוא דבר ידוע לא הוצרך התנא לפרשו לך בהדיא ואפשר שלזה כוון ג"כ רבינו שמשון בלשונו שהעתיק כבר רעז"ל כל היכא דתנן וכו' דוק ולמאי דכתיבנא בסמוך בשם הר"ש והרא"ש ז"ל ניחא טפי. ובנזיר פ' בתרא דף ס"ה כתב רש"י ז"ל ה"ג ספק טמא ור' יהושע אומר כהה פי' כאילו כהה הנגע דהוי מסימר טהרה כשמשתנה המלובן לאחר הסגר ותוס' חלקו עליו שם דל"ג מלת אומר ע"ש וז"ל רש"י ז"ל פ' כל היד ר' יהושע אומר כהה טהור והרי הוא כנגע שכהה מראיתו בשבוע של הסגר שהוא סימן טהרה דכתיב והנה כהה הנגע וגו' ובשם ר' משה הדרשן שמעתי קהה כלומר קיהה בדבר ונחלק עליו וכן מצאתי בת"כ ר' יהושע קיהה וטיהר ע"כ. וכן בערוך הביא בערך כה ובערך קה. וז"ל הר"ש ז"ל ר' יהושע אומר כהה למאי דכתיב בכ"ף קשה דאמרי' בסוף נזיר ואמר רב יהודה אמר רב כיהה וטיהר ופריך ודילמא כיהה וטימא ומשני אמר קרא לטהרו או לטמאו הואיל ופתח הכתוב בטהרה תחלה והשתא היכי בעי למימר כיהה וטימא הא כל כהה טהור ומיהו יש כהה שאינו טהור כי ההיא דתנן לעיל בפירקין היתה עזה ונעשית כהה שעומד בד' מראות דלא נתמעטה מד' מראות אבל מ"מ לא הוזכרה אלא לענין הסגר ואי בעי למימר הכא כהה וטימא למימרא דבעי הסגר הא ע"כ מ"ד נמי כהה טהור לאו למיפטרה בלא הסגר קאמר דלא תהא אלא בהרת דאין בה כלום מי לא בעיא הסגר ור"ת ז"ל גריס קיהה בקו"ף וכו' ע"כ. ובמציעא פ' הפועלים דף פ"ו איתא פליג קב"ה וכולהו מתיבתי קב"ה אומר ספק טהור וכולהו מתיבתי דרקיעא אמרי טמא והוכיח רבה בר נחמני כי קא נייחא נפשי' טהור טהור וכתבו תוס' ז"ל ביבמות פ' ב"ש

וגם בפ' הנחנקים קיהה פי' ר"ח דקדק בדבר הרבה וטיהר ע"כ. ולשון הרמב"ן ז"ל בפ' ויחי בפסוק ולו יקהת עמים ר' יהושע קיהה וטיהר שהקשה בו דברים רבים ושבר כל דברי המטמאים עד שטיהר בהכרח ע"כ. ועיין במ"ש בפ"ק דכתובות סי' ו':

פרק ה

משנה א

חוץ מזה. דספק בהרת וכתב ה"ר יהוסף ז"ל חוץ מזה קאי אכהה דסוף פ"ד אלמא בלא נזקק לטומאה איירי דכיוצא בה טהור בעלמא וכן לא מצינו דאיירי בנזקק אלא לקמן בסמוך דקתני זהו שאמרו משנזקק גיליון ע"כ. וכתב הר"ש ז"ל דלא הוי האי סתמא דלא כר' יהושע דה"ק כל ספק טהור לכ"ע חוץ מזה דפליגי ועוד אחר דלא פליגי ע"כ אבל ברמב"ם ס"פ שני נראה דס"ל דסתמא דלא כר' יהושע כמו שכתב שם מהרי"ק ז"ל. ופי' הרא"ש ז"ל כל ספק נגעים וכו' פי' כגון שהסגיר שני בני אדם שבכל אחד מהם היתה בהרת א' ובסוף שבוע פשתה בא' מהם ואין ידוע באיזה מהם פשתה וכדתנן לקמן בפירקי ומן הראוי בשני אנשים יסגיר שניהם כי האחד מוחלט והשני עומד להסגיר עוד שבוע אחר ויסגיר שניהם ואם ימצא בסוף שבוע בכל א' כסלע ועוד יחליטם ובאיש אחד יחליטנו ממה נפשך אלא שגזרת הכתוב היא שאינו מסגיר ולא מחליט על הספק אלא מטהרו מיד דדריש בת"כ ואם פשה תפשה בעור וטמא אותו הכהן את הודאי הוא מטמא ולא את הספק דוטמא אותו הכהן אנגע קאי ודרשו דוקא שיהא אותו הנגע ודאי טמא הלכך אפי' באיש אחד טהור ואע"ג דהאי קרא בפשיון כתיב הה"נ בשאר סימני טומאה דתניא בתוספתא בהרת כחצי גריס ובה שתי שערות ונולדה בהרת כחצי גריס ובה שתי שערות ה"ז להחליט טעה ואינו יודע אלו שֶהִפְכּ ואלו שקדמו טהור דצריך שידע באיזה שערות הוא מחליטו ואע"ג דהאי ממה נפשך מוחלט וכשם שאינו מחליט על הספק כך אינו מסגיר על הספק אלא מטהרו מיד ועוד נראה דאפי' אם עמדו בסוף שבוע שני כל אחד על סלע ועוד אינו מחליטו כיון שמסופק על אחד מהם אם יש להחליטו על פשיון של סוף שבוע ראשון או על פשיון של סוף שבוע שני מידי דהוה אאינו יודע אלו שהפכו ואלו שקדמו הלכך מטהרן מיד ע"כ:

משנה ב

בסוף פי' רעז"ל הא דלא קתני הכא וכן במחי' לפי שכשהלך הפשיון וכו'.אמר המלקט כן תירץ הרמב"ם ז"ל אבל הר"ש והרא"ש ז"ל תרצו דהא דלא תני שהלך פשיון ובאה מחי' דאין מחי' הבאה במקום פשיון סימן טומאה דפשיון חוץ לנגע ומחי' צריכה שתהי'

מבוצרת ותימה דא"כ גבי מחי' נמי לא ליתני שבא פשיון דפשיון במקום מחיה אינו סימן טומאה דאין הנגע פושה לתוכו ובת"כ קתני גם גבי פשיון שבאת מחי' דקתני החליטו בפשיון והלך הפשיון וחזר הפשיון וכן שער לבן והמחי' וצריך לומר דההיא אינו חובה שבאת למקום הפשיון אלא שבאת למקום שהיא ראוי' לטמאת כגון באמצע הבהרת ע"כ. ועיין בספר קרבן אהרן פ' שני דפרשת נגעים סי' י"ב:

משנה ג

שער פקודה. לשון פקדון שהפקידה את השער בעור הבשר והלכה לה עד שתחזור ותמצא אורוי.ו אי נמי מלשון פקידים שמנתה הבהרת הראשונה את הבהרת השני' על שער לבן שהי' בה. הר"ש והרא"ש ז"ל:

והניחה לשער לבן. מ"מ והניחה שער לבן וכן ג"כ בסיפא נמחקה הלמ"ד:

עקביא בן מהללאל מטמא. כיון שקדמה הראשונה לשער:

מי שהיתה בו בהרת כגריס ובה שתי שערות. תימה אמאי תנא הכא שתי שערות דהא סתם שער לבן הוי שתי שערות והכי קתני ברישא שער לבן סתם וגם בסיפא דהאי סיפא קתני שער לבן סתם גם על הרמב"ם ז"ל בפ' שני יש לתמוה דברישא נקט התם שער לבן סתם כלשון מתני' ובסיפא וגם בסיפא דסיפא נקט שתי שערות ולא ראיתי מי שדבר בזה ולע"ד צ"ע:

אמרו לו. בוי"ו גרסי' לי':

אף דבריך אינם מקוימין. דהאי נמי טהור דחצי גריס לא מקרי בהרת. ובת"כ פרשת שלישי דפרשת נגעים היא שנויה בסימן ד' וגם שם שנוי במילתי' דר' עקיבא בראש דבריו שתי שערות ובסוף דבריו כתוב והניח לשער לבן כלשון משנתינו ותימה שלא דבר בזה ספר קרבן אהרן. ומ"מ כך דבריך אין מקיימין:

משנה ד

אצל כהן אחד. אית דל"ג מלת אחד וכן ג"כ בסיפא וברמב"ם פ' ששי סי' ה' ו' וכך לשונו כל ספק נגעים חוץ משני ספקות שמנינו כבר טהור עד שלא נזקק לטומאה פי' קאי שני ספקות אהנהו תרי דתנן בריש פירקין. ועיין בפי' הר"ש ז"ל סוף פירקין דלעיל אי אתיא מתני' כר' יהושע ומ"מ מסקנא דמילתי' כבר כתבתי' לעיל בריש פירקין. ומצאתי שהעבירו הקולמוס על מלות משנזקק לטומאה ספקו טמא דבמתני' דהכא:

משנה ה

אצל כהן וכו'. בתוספות פ' בתרא דנזיר אפי' בתלמוד המוגה ע"י הרב בצלאל אשכנזי ז"ל איתה בנוסח זה כיצד שנים שבאו אצל כהן בזה בהרת כגריס ובזה כסלע לסוף שבוע

בזה כסלע ועוד ובזה כגריס ועוד ולסוף בזה ובזה כסלע ואינו יודע איזה מהם כיהה שניהם טמאים עד שיחזרו שניהם להיות כגריס ע"כ ונראה שנפל שום טעות שם או היא תוספתא דהא גם בת"כ סוף פרשה ד' דפרשת נגעים כלשון משנתנו:
זהו שאמרו וכו'. גרסי':

פרק ו

משנה א

כגריס הקלקי מרובע. ירושלמי ס"פ בתרא דמעשרות דף נ"ב ודפ"ד נדרים דף ל"ז ודפ' הנחנקים ודפ"ג דשבועות גרסי' תניא אמר רשב"ג אין מרובע משמש ימי בראשית הותיב ר' ברכי' והתנינן גופה של בהרת כגריס הקלקי מרובע ומשני א"ר ביסנא אדרבא משם ראי' דליתי' מרובע דאי לא ליתני כגריס ואנא ידענא דהוא מרובע ולמה תנינה אלא שמע מינה שהוא עצמו ירבענה כמו שאכתוב בסמוך בס"ד בשם הרא"ש ז"ל ומסיק התם ואית דבעי מימר לא אמר רבן שמעון בן גמליאל אלא בבריות ותני כן מרובע באוכלין ואין מרובע בבריות ע"כ. וכתב הרא"ש ז"ל ושיעור הגריס לא שיהי' כמו שהוא עגול אלא מוסיפים עליו הרבוע שלשים ושש שערות דתניא בת"כ פרשה ג' דפרשת נגעים ומחית בשר חי בשאת יכול כל שהוא ת"ל שער לבן ומחית בשר חי מה שער לבן מקום שתי שערות אף מחי' מקום שתי שערות יכול לא יהא טמא עד שיהא בו שער לבן ומחי' ת"ל צרעת נושנת היא היא טמאה ואין צריכה דבר אחר לסייעה א"כ למה נאמר שער לבן ומחי' לומר לך שלא תהא טמאה עד שיהי' שיעורה כדי לקבל שער ומחי' יכול שער לבן מצד אחד ומחי' מצד אחד פי' יכול יהא שיעור הבהרת כדי שיעמוד ש ער לבן אצל מחי' דהיינו ד' שערות ברוחב שער אחד ת"ל בשאת שתהא מבוצרת לתוך השאת הא כיצד מקום שתי שערות מימינה ומקום שתי שערות משמאלה מלמעלה הימנה מלמטה הימנה מרובע נמצאו בה ל"ו שערות כגריס הקלקי מרובע פי' המחי' שתי שערות על שתי שערות וכן מימינה שתי שערות על שתים וכן משמאלה וכן מלמעלה ומלמטה ולארבע קרנות לכל קרן שתי שערות על שתי שערות כדי שתהא מבוצרת ומרובעת נמצא כי מרבעת לה הוי שש שערות על שש והיינו ל"ו שערות ומיהו צ"ע מנא לן שצריך שתהי' המחי' שתי שערות על שתים אמאי לא סגי באורך ב' שערות ורוחב שערה אחת כשיעור שער לבן וגם למה צריכה הבהרת להיות מרובעת יספיק שיהא מן המחי' לקרן אורך שתי שערות באלכסון כדי שתהא מבוצרת מכל צד וי"ל דפשטי' דקרא דכתיב והיא הפכה שער לבן ומחית משמע דבעינן תרויהו אלא דמצרעת נושנת מפקי' קרא ממשמעותה

ומטמינן בחד ויש לנו לקיים פשט המקרא כל מה שנוכל ואם לא נוכל להצריך שניהם לכל הפחות נאמר שתהי' המחי' בשיעור שער לבן ומחי'. ומחי' כבר למדנו שהיא שיעור שתי שערות נמצא שיעור טומאת מחי' שתי שערות על שתים ואז יהי' פשט המקרא מקויים והא דבעינן בקרן שתי שערות על שתים ולא יספיק שיהא שתי שערות באלכסון דכתיב בשאת משמע שתהא באמצע שתהא הבהרת מקפת המחי' מכל צד כשיעור המחי' ואף בקרנות שיהא בבהרת כשיעור מחי' באלכסונה שמכל צד שתמדוד שתמצא בבהרת שיעור המחיה. תשע עדשות שהיא ד' שערות כזה % עכ"ל ז"ל:

נמצאו ל"ו שערות כצ"ל. וברמב"ם פ"א דהלכות ט"צ סי' ז' ח' ושם הגרסא בשלשת הדפוסים כגריס הקלקלי בשני למדין ואפי' בספר מוגה מספר שכתובה חתימת ידו של הרמב"ם ז"ל בסופו:

משנה ב

בהרת כגריס ובה מחי' כעדשה רבתה וכו'. ופי' הרא"ש ז"ל ובה מחי' כעדשה ובין הכל כגריס רבתה הבהרת בסוף שבוע שפשתה מבחוץ טמאה משום פשיון ובלאו הכי טמאה משום מחו' אלא אגב דבעי למיתני גבי מחי' רבתה ונתמעטה תנא נמי גבי בהרת רבתה ונתמעטה א"נ קמ"ל דפשיון סימן טומאה אף בנגע טמא הפושה ואם הלכה מחי' ישאר טמא משום פשיון ולא תימא אין פשיון סימן טומאה אלא בנגע טהור אבל בנגע טמא ה"ל כנגע גדול שבא לפני כהן שאין טמא בלא פשיון ונגע טמא נמי שפשה כיון דבלאו הכי הי' טמא ה"ל כנגע טמא מתחלתו וה"א דלא הוי פשיון סימן טומאה קמ"ל:

נתמעטה טהורה. דליכא כגריס:

רבתת המחיה. שכנסה הבהרת טהורה דאינה מבוצרת דבעי' סביב המחי' מכל צד כעדשה כדפרישית. כתב רבינו שמשון ז"ל אית דגרסי רבתה המחי' טמאה ויש להעמידה כגון דיש בבהרת כגריס בלא מחי' דאפי' רבתה המחי' עד שיעור שני עדשים אכתי מבוצרת היא ונ"ל דהגהת תלמיד היא ושבוש היא דאם יש בבהרת כגריס בלא מחי' א"כ נתמעטה הבהרת אמאי טהורה אכתי יש בה כגריס עם מחייתה אלא ודאי בהרת כגריס עם מחייתה קאמר ואע"ג דלעיל פ"ד קתני בהרת כגריס ובה מחי' כעדשה ופי' בהרת כגריס בלא מחי' שאני התם דקתני בסיפא בהרת היא ומחיתה כגריס הלכך על כרחין רישא בלא מחי' קאמר אבל הכא קאי אריש דקתני גופה של בהרת ור"ל עם המחיה כדפרישית הלכך סיפא נמי עם מחיתה קאמר נתמעטה המחי' מכעדשה שרבתה הבהרת מבפנים עכ"ל ז"ל:

משנה ג

בהרת כגריס ובה מחי' פחותה מכעדשה. פי' ובה מחי' צ"ל שיש בבהרת גריס בלא מחי' דהא קתני בתוספתא בהרת ובה מתי' פחותה מכעדשה ר"מ אומר יסגיר וחכמים אומרים אין נזקק לו ר"מ סבר דמתי' פתותה מכעדשה מצטרפת עם הנגע להסגיר ורבנן סברי ודאי מתי' כעדשה שהיא סימן טומאה מצטרפת עם הנגע להשלימו לכגריס אבל פתותה מכעדשה אינה אלא כשאר עור בשר הלכך לרבנן אם אין בבהרת כגריס לא הי' מסגירה וא"כ לא שייך למיתני רבתה הבהרת דאין פשיון סימן טומאה אלא אחר הסגר ואל תתמה על מה שברישא כולל המחי' בכלל הגריס ולא בסיפא לפי שברישא היא סימן טומאה לה ראוי לכוללה עמה אבל בסיפא אינה אלא כשאר עור בשר:

רבתה הבהרת טמאה. כגון שפשתה מבחוץ נתמעטה טהורה ופוטרו:

רבתה המחי'. עד כעדשה טמאה יותר מכעדשה טהורה דאינה מבוצרת:

נתמעטה. שפשתה הבהרת עלי' ר"מ מטמא משום פשיון וחכמים מטהרין דלא חשיב פשיון אלא מה שהנגע פושה חוצה לו ולא מה שפושה לתוכו והא דלא פליג ר"מ ברישא משום דאין בבהרת כגריס בלא המחי' ואין נגע פחות מכגריס מטמא לפשיון אבל בסיפא יש בבהרת כגריס בלא המחי' הרא"ש ז"ל. וז"ל הר"ס ז"ל בהרת כגריס פי' כגריס חוץ מן המחי' שהיא פחותה מכעדשה ובהא קתני נתמעטה ר"מ מטמא שהרי יש שיעור גריס שפשה לתוכו אבל רישא דלא פליג ר"מ היינו שהבהרת היא ומחייתה כגריס ומש"ה אם נתמעטה טהורה לכ"ע ע"כ:

משנה ה

אם מבפנים כלתה. גרסי':

ואם מבחוץ החיצונה טהורה והפנימית להסגיר. כצ"ל:

ר' עקיבא אומר בין כך ובין כך טהורה. פי' הרא"ש ז"ל בין כלתה מבפנים שהפנימית להחליט בין כלתה מבחוץ שהפנימית להסגיר בין לא כלתה כלל החיצונה טהורה כר' יוסי דאמר אין מחי' סימן טומאה לחיצונה שהבהרת לתוכה ואין הנגע פושה לתוכו כך פי' ה"ר שמשון ז"ל לפי גרסתו שהי' כתוב בה חיצונה טהורה וקשה לפירושו דבין כך ובין כך משמע דקאי אדברי רבן גמליאל שחלק בין כלתה מבפנים לכלתה מבחוץ ועוד קשה שפירש דאם כלתה מבפנים הפנימית להחליט ובתוספתא קתני בין כך ובין כך הפנימית להסגיר ומצאתי במשנה ודאית דווקנית בין כך ובין כך טהורה וקאי ארבן גמליאל דאמר אם מבפנים כלתה סימן פשיון לפנימית וקאמר ר' עקיבא בין כלתה מבפנים בין כלתה מבחוץ טהורה פירוש הרי היא כמות שהיתה ומשום שר"ג אומר סימן

פשיון לפנימית אמר הוא טהורה כלומר אין כאן סימן טומאה שאין נגע פושה לתוך נגע וכן מצאתי אח"כ בפי' הרמב"ם ז"ל עכ"ל הרא"ש ז"ל. ועיין במ"ש בשמו ז"ל לקמן פ' עשירי סימן ז' דמשמע דקשה דידיה אדידי':

משנה ו

המותר סימן פשיון לפנימית. ולית לי' דר עקיבא דאמר אין נגע פושה לתוך נגע א"נ מה שהמחי' יתירה מכעדשה אינו בכלל נגע החיצו אלא כשאר עור בשר הוא הרא"ש ז"ל: **היה בו בוהק**. איתּ דל"ג מלת בו. בפי' הרמב"ם ז"ל לפי שכבר קדם לך שהמחי' מטמאה בכל מראה כתב הר"ס ז"ל קשה דאין המחיה מטמאה במראה בוהק והכי איתא בת"כ בשר חי ולא בוהק ע"כ:

משנה ז

שאינם מיטמאין משום מחי'. מ"מ אינם מְטַמְּאִין וכו'. שאינם מיטמאים משום מחי' משום דאינו יכול לראותו הכהן כולו כאחת שהן עגולים כרוב ברייתּ בני האדם אבל אם הי' מקומן יושב כגריס מטמאין בנגעים כדאיתא בתוספתא ופי' הרא"ש ז"ל הא דקתני אין מטמאין במחי' ולא קתני אין מטמאין בבהרת כדקתני בספא משום דהיא עיקר טהרתו לפי שכשהמחי' עומדת באמצע הבהרת בראש האצבע נראית הבהרת המשופעת לכאן ולכאן כחלוקה לשתים עכ"ל ז"ל. וכן נראה שפי' הרמב"ם ז"ל בפ"ג דהלכות טומאת צרעת אבל הראב"ד ז"ל כתב שם בהשגות לא תפסו מחי' אלא מפני שהוא חלק למעלה כו' כמ"ש התי"ט. ומה שכתב כדאיתא במתני' הוא לקמן רפ"ח וגם שם במשניות אחרות וגם הריטב"א ז"ל כתב בקידושין פ"ק בדף ל"ב וז"ל וההי"נ דשאר נגעים אם אינם בראי' אחת אינם מטמאים דקרא דדרשינן לכל מראה עיני הכהן אכולהו שדינן לי' כדאמרי' התם סומא באחת מעיניו אינו רואה את הנגעים דכתיב לכל מראה עיני הכהן ודרשי' לי' בכל הנגעים והא דנקט תנא מחיה משום דאי די דשיעורה דנגע גדול כגריס והמחי' בינתיים מסתמא אינה נראית בראיה אחת אלא במקום פשוט אבל שאר נגעים לא בעינן אלא ששיעורם כגריס בלא מחי' ואפשר שיהא ראש אצבעו רחב כגריס ונראה כאתת והא דלא מני הכא השפתים משום דההיא בר מהאי טעמא אינו מטמא שאי אפשר לשיעור מחי' שלא יתפשט כלפי פנים והויא לי' טומאת סתרים ואינו מטמא עכ"ל ז"ל וכן פי' ג"כ שם הר"ן ז"ל והוא נוטה לדעת הרא"ש ז"ל. ולע"ד דעשרים וארבע מניינא למעוטי דר' יהודה. וגם שפתים דטמאים בלאו האי טעמא כדכתיבנא:

ר' אליעזר. ביו"ד גרסי' לי' ברוב ספרים אבל בת"כ פרשת נגעים פ' שני בלא יו"ד והכי מסתברא:

אף היבלות. אית דלא גרסי מלת אף וכן הוא שם בת"כ והתם גרסי' הכי ר' אלעזר אומר היבולות והדלדולים והמסמרות אינם מיטמאין משום מחי' ופירש בספר קרבן אהרן המסמרות הם המורסות היבשות שנתייבש קרום המכה כמסמר ע"כ:

משנה ח

תוך העין תוך האוזן וכו'. אבל מבחוץ אפי' אצל העין וסמוך לפה וכ' מטמא בנגעים ור' יוסי בר יהודה פליג בתוספתא דתניא ר' יוסי בר יהודה אומר היתה בהרת סמוכה לראש לעין לאזן לחוטם ולפה טהור שנאמר וראה הכהן את הנגע בעור הבשר שיהא כל חוצה לו עור הבשר וראוי לפשיון ועוד תניא בתוספתא האודם שבפה נידון כבית הסתרים והרמב"ם ז"ל פסק בפ' ששי דהלכות טומאת צרעת כר' יוסי בר' יהודה והראב"ד ז"ל השיגו שם:

הקמטין. לשון הרמב"ם ז"ל שם ר"פ ששי הקמטין שבבטן והקמטין שבצואר:

כף הרגל. בס"פ השג יד בברייתא גרסי' מראשו ועד רגליו ראשו ולא ראשו בכלל רגליו ולא רגליו בכלל ופי' שם הרא"ש ז"ל בכתיבת יד דהאי רגליו היינו כף הרגל דקתני הכא ומשום דחשיב כבית הסתרים לפי שאדם דורך עליו והוא מכוסה תמיד וקרא כתיב לכל מראה עיני הכהן ע"כ והוא תירוץ למה שהקשו שם תוס' ז"ל וטעמא דראשו מפני שאינו יכול לראות מפני השער וכמו שפירש שם רש"י ז"ל:

והקדח המורדין. כצ"ל והפירוש שלא נתרפאו יפה וקאי המורדין אשחין ומכוה וקדח:

ואינם מיטמאין משום מחי'. קשה לע"ד לפירוש הראשון שהביא רעז"ל היינו ואין מעכבין את ההופך כולו לבן דקתני בתר הכי:

חזר הראש וכו'. וה"ה דה"ל למיתני נתפשטו הקמטים כדתניא בתוספתא הקמט שנתפשט הרי הוא כעור הבשר לכל דבר ותנן לקמן פ"ז בקמט ונתגלה:

ונעשו צרבת. הר"ש ז"ל נראה דגריס צרבא שפירש צרבא כמו צרבת וכן בערוך ז"ל:

פרק ז

משנה א

חזר הראש וכו'. פי' אע"פ שאח"כ חזר הראש וכו' טהורים:

ונעשו צרבת. בה"א או באל"ף היא גירסת הערוך וכמו שכתבתי בסוף פרקין דלעיל:

השחין והמכוה והקדח עד שלא נעשו צרבת ונעשו צרבת וחיו. זה לשון החכם הר"ר סולימאן אוחנא ז"ל וחיו פי' או חיו שמחלוקת ראב"י וחכמים בין בשחין ומכוה שהיה במקומן הנגע קודם שהיו כלל ואח"כ היו ונעשו צרבת אח"כ וכן מבואר בתוספתא

בין בשחין ומכוה שהיה במקומן הנגע קודם שהיו ואחר כך היו ואחר כך חיו לגמרי שחזרו כמו שהיו בתחלה ונלע"ד דל"ג עד שלא נעשו צרבת אלא עד שלא נעשו בלבד ופי' שהיתה הבהרת במקום השחין והמכוה עד שלא נעשו ולא היו אלא עדיין היה עור בשר ואחר כך נעשו צרבת שהוא סימן טהרה לפי שקדמה הבהרת לשחין ואחר כך חיו שנתרפאו לגמרי ונעשו עור בשר וכמו שפירש הרמב"ם ז"ל דה"ל עור בשר בתחלה ובסוף שהוא טומאה ואע"פ שקדמה הבהרת לשחין ומכוה אין בכך כלום שהרי בסוף שנעשה עור בשר אין אנו באין לטמאתו מדין שחין ומכוה אלא מדין עור בשר ובזה יתיישב למה תפס בכאן לשון וחיו מה שלא אמר בכל מקום גם יתיישב שהמשנה דברה בשלימות שלפי' רעז"ל חסורי מחסרא שצריך להוסיף השחין והמכוה עד שלא באו דהיינו טומאה ועד שלא נעשו צרבת היינו טהרת ונעשו צרבת היינו טומאה ועוד קשה דכשנעשו צרבת אינו טומאה לפי שקדמה הבהרת לשחין עכ"ל ז"ל:

משנה ב

כצמר לבן. כך צ"ל בלא וי"ו:

נעשית מספחת שאת. כצ"ל ג"כ בלא וי"ו:

משנה ג

לאחר הפיטור יפטור. ושוב אינו מסגירו אפי' נשתנה להקל או להחמיר:

בסוף פי' רעז"ל אלא פוטרו וטהור. אמר המלקט כתב הרא"ש ז"ל ויראה לי שאם הלכו סימני טומאה שנולדו אחר שהסגירו שאינו פוטרו עד סוף השבוע דכי היכי דאחר הסגר אין ה"נ אין פוטרו אם הלכו בתוך השבוע אלא מסגירו שנית אם הוא בשבוע ראשון ואם הוא בסוף שני פוטרו ה"נ אין פוטרו אם הלכו בתוך השבוע ואם חזרו בסוף השביע מחליטו עכ"ל ז"ל וכך נראה לע"ד פירוש לפירושו שאינו פוטרו עד סוף השבוע כי שמא יחזרו בסוף השבוע ויחליטנו ומ"מ לא ירדתי לעמקם של דבריו ז"ל:

משנה ד

את ר"ג ואת ר' יהושע. בת"כ פ' שני דפ' נגעים גרסי' את ר' ישמעאל ואת ר' יהושע:

לנרווד. ברי"ש קודם הווי"ן וכן הוא בערוך וגם הרי"א ז"ל כן הגי'. ובכל הספרים לגדווד בגימ"ל ושני דלתי"ן. ובפי' הרא"ש ז"ל מצאתי נדבה שם מקום וכן הוא שם בת"כ פ' שני דפ' נגעים ושם כתב ספר קרבן אהרן דבמשנה גרסי' לגדווה:

אבל שמענו עד שלא בא אצל הכהן טהור לאחר החלטו טמא. הגי' ה"ר יהוסף ז"ל לאחר חלוטו. ופי' שם בספר קרבן אהרן והיא גופה קשיא דמרישא משמע עד שלא בא טהור אבל משבא וראהו אע"ג שלא החליטו טמא ומסיפא משמע שאינו טמא אלא

לאחר החלטו אע"ג שבא אצל הכהן טהור ולזה אף ששמענו זה אין אנו חותכין הדין שהדבר שקול ע"כ ועיין עוד שם ותוסיף לקח טוב:

אחד עומד וכו'. הוא סיום דברי ר"ע ושם בת"כ בלישנא אחרינא מסיים בה יפה אתה אומר:

ר' אליעזר אומר וכו'. כל הסוגיא אשר בפ' פסולי המוקדשין שרמזתיה במתני' דבסמוך הביאה ספר קרבן אהרן אהאי בבא כאשר עשה ה"ר שמשון ז"ל. והוא עצמו נר"ו חזר וכתב דברי רש"י ז"ל וגירסתו וגירסת רש"י ז"ל אבבא דבסמוך שם בפי"ב ע"ש:

עד שתפרח בכולו. נגע האחרון כן פי' הר"ש ז"ל אבל הרא"ש ז"ל כתב ולי נראה עד שתפרח אותה בהרת שתלש ממנה ואי משום דתנן בפירקין דלקמן הפורח מן הטהור טמא וזה טהור מן התורה ולא נטהר בפריחה מ"מ כלום הוא טמא אלא משום קנסא וכיון דאם לא תלש הי' נטהר עתה תו לא קנסינן וכן משמע לישנא דעד שתפרח בכולו הבהרת שנטהר בתלישת סימני טומאה דומיא דתתמעט בהרתו מכגריס ע"כ וקשה לע"ד לפירושו ז"ל דלא ה"ל למיתני בסיפא מלת בהרתו ויותר הוה שייך למתנייה ברישא והוה קאי נמי אסיפא או לישתוק מינה לגמרי וממילא הוה משתמע כפירושו ז"ל [*) וכ' ע"ז בס' ח"נ וז"ל ולע"ד הר"מ בפי' אית לי' כפי' הרא"ש ואמנם תיקן קושית המ"כ במתק לשונו שכ' ואין לו נוהרה עד שתפרח הצרעת בכולו או עד שתתמעט בהרתו מכגריס דגבי פרחה נקט מלת צרעת כלשון הכתוב אם פרוח תפרח הצרעת וגבי מיעוט נקט לשון בהרת כלשון חכמים אמנם לא ידעתי אני הדל איך יישב הרא"ש ז"ל קושיתו במ"ש שאינו אלא קנסא בעלמא דנהי דהא דתולש בהרתו אינו אלא קנסא בעלמא ומן הדין טהור אבל הא דפורח מן הטהור טמא הוא דין תורה ואיך יהיה טהור וצריך ישוב. עכ"ל:] ונלע"ד דהא דקתני מתני' עובר בל"ת ולא קתני לוקה לאשמועינן דאינו לוקה עד שיועילו מעשיו כגון שלא היו שם אלא שתי שערות לבנות ותלש אחד מהן לוקה שהרי בתלישתו נטהר אבל אם היו בו ג' שערות לבנות ותלש אחד מהן או כווה מקצת המחיה ונשאר בו כעדשה אינו לוקה שהרי עדיין הוא כשהיה ופלוגתא דרב נחמן ורב ששת היא בפ' המצניע (שבת דף צ"ד) ופסק הרמב"ם ז"ל כרב ששת ומשם נלע"ד שהוא שורש דין זה אמנם ההיא דברפ"ג דתוספתא דנגעים בדפוס שלפנינו שהורה מהרי"ק ז"ל מורה מקום לדין זה משם דוק ותשכח דלא מיירי כלל בהכי:

משנה ה

מי שהיתה וכו' מאי דקשה אמתני' מההיא דהצורם באוזן הבכור דבפ' כל פסולי כתבנוהו שם. ושם בעי בגמרא אי גרסי' יטהר ממנו או ויטהר ממנו ונ"מ לחתן שנראה

בו נגע כדמפרש התם דאי אמרת יטהר תנן מקמייתא טהר לי' מיד כשנולדה זו ומזו אינו טמא דנטרינן ליה יומי דחתונה או של רגל לכל אדם אלא אי אמרת ויטהר תנן סוף סוף כי לא מטמית לי' לבתרייתא הא מיטמא וקאי מקמייתא ולא אהנית לי' ולא מידי בהאי דנטרינן לי' דהא אינו טהור מראשונה עד שתתרפא אחרונה וקאי בתיקו וכתבו שם תוספות ז"ל וחכמים אומרים עד שתפרח בכולו או עד שתתמעט בהרתו מכגריס בכל הספרים גרסי' הכא או עד שתתמעט בהרתו מכגריס אבל במסכת נגעים ליתי' כדפי' בקונטריס ואמר רבי דאי גרסי' ליה ה"פ שאם קצצה ומיעטה מכגריס ומה ששייר נתרפא מקצתו מעצמו שאפי' הי' בו מה שנקצץ לא הי' בו כגריס ע"כ וכן פי' הר"ש ז"ל. וז"ל תוס' חיצוניות או עד שתתמעט בהרתו מכגריס פי' הקונטריס דבשעת קציצה לא הי' בו כגריס ולא נהירא דפשיטא דטהור ולמה יש לנו לקונסו כיון שלא הי' לו דין נגע בשעת קציצה ועוד דרש"י ז"ל פי' דל"ג לי' במשנה במס' נגעים בהך בבא לכך נראה דר"ל שחתך חצי גריס בהרתו והיא היתה כגריס ונשאר עכשיו חצי גריס וקאמר שאם נתמעט אותו חצי גריס הנשאר הוי טהור שהרי מה שקצץ אינו מועיל כלום דבלאו הכי הוי טהור כיון שאותו חצי גריס הנשאר הלך לו ע"כ. ובתוספתא מפ' ר' יהודה כדפי' רעז"ל. אבל בת"כ פרשת נגעים פי"ב ר' אלעזר הוא דמפ' לפלוגתייהו הכי:

היתה בראש הערלה ימול. כתב החכם הר"ס ז"ל אע"ג דראש הגוי' אינו מטמא בנגעים משכחת לה כגון אם פרחה בכולו חוץ מקצת מראש הגוי' שראשי אברים מעכבים הפריחה ואפי' בכל שהוא. ולפי מה שכתב הרמב"ם ז"ל פי' שאם מל והלך בעור הערלה סימן שהי' מוחלט בו ה"ז חייב בקרבן מצורע עכ"ל ז"ל צ"ל כגון אם בתחלה פשה בראש המילה והחליטו ואח"כ כשימול הלך לו סימן הטומאה שהוא הפשיון א"נ י"ל דאין כאן קושיא מעיקרא שראש הערלה הוא גדול כי הערלה המכסה את העטרה יש בו יותר מכגריס ואפי' בבהרת קטנה מטמא לפי שיש במשך הערלה כגריס קודם שהגיע לראשה ממש ואפי' בראשה ממש משכחת לה אם הי' שָׁמֵן שיש בראש הערלה כגריס אף קודם שיהיה שופע וכמו שפי' רש"י ז"ל בחומש עכ"ל ז"ל:

פרק ח

משנה א

מן הטמא טהור. טמא שנחלט וכ' טהור. דכתיב כולו הפך לבן טהור הוא. ומתוך פי' הרמב"ם ז"ל נראה דה"ה טמא שנסגר וכן פסק שם ברפ"ז:

חזרו בו ראשי אברים. לרבותא שאפי' אינם מטמאים משום מחיה מטמאין בחזרה וסיפא דקתני חזרו בו ראשי אברים אע"ג דרבותא טפי הוי בכל שאר עור הבשר נקטה אגב רישא:

בפי' רעז"ל והא דתנן בסמוך וכ' עד ומשמע וכל שכן אם אינו במקומו שהוא טהור אמר המלקט כלומר וא"כ כיצד פירשת דפורח מן הטהור טמא ר"ל שהחליטו בשער לבן או במחיה ונשר שער לבן או נתכסית המחיה ואח"כ פרחה בכולו טמא הא תנן בסמוך דכה"ג בין במחיה בין בשער טהור ומשני התם כשלא טהרו ומתני כשטהרו והוא פי' הר"ש והרא"ש ז"ל. ועוד יש פי' אחר להר"ש תדרשנו משם:

משנה ב

ואח"כ הלכה לה המחיה שפשה הנגע עלי' אסי' בשעת הפריחה לא הלכה לה מחיה עד אח"כ הפריחה מטהרתו כך נלע"ד שצ"ל בפי' הר"ע ז"ל ומתני' זו ואין צריך לומר זו קתני. ופי' הרא"ש ז"ל אבל לא פשתה במחיה אין הפריחה מטהרתו דכל זמן שלא נתכסית המחיה אין פריחה מטהרת וכן אם נולדה מחיה אחר פריחה הרי נראה בו בשר חי ובשער לבן פליגי ר' יהושע יליף לה ממחיה. ורבנן כתיב בשר חי יטמא בשר חי החוזר טמא ואין שיער לבן החוזר טמא אלא טהור ע"כ:

משנה ג

בהרת כגריס ובה שער לבן. כך נראה שהיא גירסת הרא"ש ז"ל:

ובה שער לבן. לעיל אשמועינן דפריחה מטהרת אחר מחיה והשתא אשמועינן אחר שיער לבן ופשיון:

בפי' רעז"ל פרחה במקצתו טמא איצטריך לאשמועינן וכו' עד סופו. אמר המלקט זהו פי' הר"ש והרא"ש ז"ל וכתבו דאי לא תימא הכי משנה שאינה צריכה היא אבל הרמב"ם ז"ל נראה שמפ' דמשום רבותא דסיפא דקתני פרחה בכולו טהור קתני נמי רישא פרחה במקצתו טמא וז"ל פרחה בכולו טהור להודיעך שאין מתנאי אומרו כולו הפך לבן שיחזור ברגע אחד אבל אפי' שפרח בו מעט מעט בעת שיכללהו טהור הוא ע"כ וכן פי' ג"כ בסוף משנת הבא בכולו לבן דלקמן בפירקין ועוד פי' ואמנם כפל אלו הדינים בכאן ולמטה וכן ג"כ זכר חזרת ראשי אברים הכא ולמטה כדי שלא תחשוב לומר שזהו סימן במי שנהפך כולו לבן אחר החלט אולם מי שיכללהו קודם שיבא ליד כהן הייתי אומר שאין הדין כן קמ"ל שכולן שוין באלו הדינים ע"כ:

פרחה במקצתו טמא וכו'. נלע"ד דקאי אראשי אברים ואשמעינן דאע"ג דראשי אברים אינם מטמאין בבהרת כגריס מטמאין בפשיון כל שהוא ואשמעינן נמי דראשי אברים

מעכבין הפריחה בכל שהוא שאם פרחה בכולו חוץ מקצת מראשי אברים אפי' כל שהוא טמא וכמו זה הפירוש פירשו לקמן ר"ש ורעז"ל במשנה ז' עכ"ל ז"ל של החכם הר"ם אוחנא ז"ל:

משנה ד

וכשחזרו טמאים. ס"א כשחזרו טמאים. וכולה מילתא דמתניתין כבר תנינן לה אלא איצטריך לאשמועינן אפי' מאה פעמים:

משנה ה

כל הראוי לטמא וכו'. ס"א ליטמא וכל שאינו ראוי ליטמא ביו"ד:

פרחה בכולו אבל לא וכו'. בת"כ פ"ט דפ' נגעים יליף לה מקרא:

המורדין. אי גרסי' ובמורדין יתפרש כאשר פי' רעז"ל לעיל רפ"ז:

חזר הראש וכו'. לא זו אף זו קתני כדמפרש רעז"ל אע"ג דעכשיו וכו'. ויש גירסא אחרת כאן להרמב"ם ז"ל עיין במהרי"ק ז"ל פ"ז דהלכות טומאת צרעת. וז"ל שם ונראה שרבינו ז"ל גורס פרחה בכולו אבל לא בראש ובזקן ובשחין ובמכוה ובקדח המורדין או בכחצי עדשה הסמוך להם ה"ז טהור חזר הראש והזקן ונקרחו השחין והמכוה והקדח ונעשו צרבת טמא עכ"ל ז"ל:

אע"פ שנעשה מקום המחיה בהרת טמא עד שתפרח בכולו. בתוספתא קתני פרחה בכולו אבל לא בכחצי עדשה וכ' חזר הראש והזקן ונקרחו השחין והמכוה והקדח ונעשו צרבא וחזר ונתמלא מקומן בבהרת ר' יעקב אומר הואיל ונסמכה טהורה לטהורה טהור וחכמים אומרים תראה בתחלה פירש הואיל ונסמכה טהורה משמע דקסבר ר' יעקב דאי לא פרחה בהן טהור ומתני' דלא כר' יעקב (הגהה נראה ואף על פי כן מתני' דלא כר' יעקב) אלא כרבנן אתיא והאי דאמרי רבנן יראה בתחלה ומתני' משמע דטהור משום דמקום המחיה והכל נתכסה בבהרת ובריתא בשלא פרחה על מקום המחיה ומיהו קשה מאי יראה הא אין מסגירין את המוחלט הר"ש ז"ל:

משנה ו

ואח"כ פרחה בכולו טהור. משום דטהורה וכו' לשון רעז"ל עד סוף. אמר המלקט כן פירשה הר"ש ז"ל. וכתב עליו הרא"ש ז"ל ולא נהירא לי האי טעמא דאי משום הפסק שבין שתי הפריחות קא מטהר לי' לפי שכבר טמא בפריחה ראשונה וה"ל פורח מן הטמא א"כ אמאי נקט שתי בהרות אחת טמאה ואחת טהורה ופרחה מזו לזו ליתני בהרת טהורה ופרחה וחזרה ופרחה בכולו טהור ועוד דהאי מלתא כבר תנינן לה לעיל פרחה במקצתו טמא פרחה בכולו טהורה ונראה לפ' דבלא הפסק פרחה אלא

שפריחת הטהורה עברה דרך הטמאה וכשהגיעה הפריחה עד הטמאה השלימה ופסקה פריחת הטהורה ונקראת הפריחה מכאן ואילך ע"ש הטמאה ולכך טהור ור' נחמי' פליג בתוספתא ואמר אם מתחלה פרחה מטמאה לטהורה טהור ומטהורה לטמאה טמא דאזיל בתר התחלת הפריחה. בשפתו העליונה וכו'. לפי פי' שפירשתי נראה לפ' בשתי אצבעותיו קאי אירישא וה"ק ל"מ כשיש הפרש בין שתי הבהרות דאמרי' כשהגיעה הפריחה עד הטמאה שפסקה ונשלמה שם הטהורה אלא אפי' הם סמוכות זו לזו שאחת בשפתו התחתונה וכו' אפ"ה אמרי' כשהגיעה הפריחה עד הטמאה פסקה שם הטהורה ממנה עכ"ל ז"ל. ולשון הרמב"ם ז"ל שם פ"ז ולא עוד אלא אפי' היו אחת בשפתו העליונה ואחת בשפתו התחתונה וכ' והראב"ד ז"ל השיגו איני יודע מאי אפי' ע"כ ועיין שם בכסף משנה וזה קיצור לשונו ז"ל ורבינו ז"ל כפי פירושו שכתבתי דסיפא אשמעינן שאע"פ שאינו נראה כולו לבן אלא בשעת חבורן זה לזה חשוב הפך כולו לבן והשתא הוי שני הדברים מענין אחד ושפיר דמי למיתני ולא עוד ע"כ:

אע"פ שמדובקים. מ"מ מדביקים ונלע"ד שצריך הגהה להגהה וצריך להיות מדביקן:

אבל לא בבוהק. פי' רש"י ז"ל בפ' כל היד (נדה דף י"ט) בהק לשון לובן שנראה באנשים בחורים טפות לבנות מאוד בפניהם ע"כ:

חזרו בו ראשי אברים כמין בהק טהור. פי' הרמב"ם ז"ל שנאמר וביום הראות בו בשר חי יטמא לא מקום לבן ואמר יתעלה או כי ישוב הבשר החי ונהפך ללבן ולא אמר ונהפך לצרעת כמו שאמר תחלה וכסתה הצרעת הנה יתבאר מכל זה שאצל פריחת הצרעת לא יטהר ונאמר בו כולו הפך לבן עד שיחזור מקום הבהק צרעת ואצל הראות בשר חי אחר זה לא יטמא בו עד שיחזור ממנו הלובן לגמרי שאפילו הבהק לא ישאר בזה הבשר החי:

חזרו בו ראשי אברים פחות מכעדשה. ר"ל כי כאשר היה בשר חי כעדשה ופחות מכעדשה מזו העדשה בהק ר"מ אומר מאחר שזה הבשר החי אינו כולו בהק אבל אשר בו מן הבהק פחות מכעדשה וכל פחות מכעדשה לא יתתבר אליו הנה הוא טמא זה המאמר אמר אותו ר"מ לדברי ר' יוסי אשר יאמר כי כאשר יראה בשר חי בראשי אברים לא יטמא עד שיהיה כעדשה וא"ל ר"מ לפי דעת זה ואפי' היה קצת העדשה ההיא בהק טמא אמנם אצל ר"מ הנה יאמר שבשר חי כאשר יראה כאשר נהפך כולו לבן הנה הוא טמא בכל שהוא כמו שנתבאר בספרא [הגהה אמר המלקט עיין בספרא דפ"ה דפרשת נגעים ותמצא כדבריו אם הוא טעות שם שצריך להחליף שם דברי ר"מ לר' יוסי ודברי ר' יוסי אשר שם לר' מאיר אבל אם אין שם טעות צ"ע בדבריו ולא מצאתי מוגה בפי' משנה זו ע"י הרב בצלאל אשכנזי ז"ל כי לא הגיה ז"ל רק מסכת כלים וקצת פרקים ממסכת

אהלות כאשר רמזתי קצת מהגהותיו שם:]. וחכ"א שאצל פריחת הצרעת בגופו כאשר כללהו כולו זולת פחות מכעדשה בשר וישלם שלימות השיעור כעדשה בהק הנה הוא נשאר בטומאתו ונאמר שכעדשה בכללו בשר חי תחשב לאמרו והנה כסתה הצרעת וזה בהק כמו שקדם אמנם כאשר כללה הצרעת וטהר ונתגלה ממנו בשר חי כעדשה וממנו קצת זאת העדשה בהק הנה אינו סימן טומאה ולא נחשוב אותה כולה בשר חי עד שיהא בשר חי זולת הבהק כעדשה כמו שהשרשנו עכ"ל ז"ל והראב"ד ז"ל בהשגות פ"ז דהלכות טומאת צרעת גריס וחכמים אומרים בהק ופחות מכעדשה וכו' בוי"ו ואפשר דהרמב"ם ז"ל גרס נמי הכי לפי שיטתו כמו שכתב שם מהרי"ק ז"ל ע"ש:

משנה ז

כתב ה"ר יהוסף ז"ל בס"א גרסי' גם כאן כל פריחת ראשי אברים וכו' כל המשנה כדלעיל ע"כ.

הבא בכולו לבן וכו'. כך מצאתי מוגה וגם ה"ר יהוסף ז"ל הגי' כן. וכן הוא בת"כ פרשה ג' דפרשת נגעים סי' ב' וספ"ה ובפ' ששי סי' ד':

פרחה במקצתו טמא. כך צ"ל:

בפי' ר"ע ז"ל והא דתנא רישא. פשוט הוא שהוא דהא דתנא רישא וכו'. ובתוספתא פ"ד גרסינן נמי הבא בתחלה וכל ראשו נתוק או כל זקנו נתוק דאין פריחה בתחלה טהורה בנתק כמו שאינה טהורה בבא כולו לבן אלא שמציל וחשיב כשחור משוייר וטמא משום פשיון אם הוא מן הצד אבל באמצע אין טמא משום שאין הנתק פושה לתוכו כמו גבי בהרת אבל לענין הצלה מציל בין באמצע בין מן הצד ע"כ עם פי' הר"ש ז"ל שהביאה לקמן בפ"י והרמב"ם ז"ל בספ"ח דהלכות צרעת. ובגד שבא כולו בתחלה ירקרק או אדמדם תמצא דינו שם ספי"ב:

משנה ח

בפי' ר"ע ז"ל דאם פרחה כולו בבת אחת נמי טמא כמו פרחה במקצתו. אמר המלקט דפרחה במקצתו דקתני במתני' דלעיל לאו דוקא:

הטהור מתוך הסגר פטור מן הפריעה. האי לישנא לאו דוקא דגם הטהור מתוך החלט פטור מפריעה ופרימה ומשום תגלחת וצפרים נקט האי לישנא והכי איבעי ליה למיתני מצורע מוסגר פטור מפריעה ופרימה ומוחלט חייב ובפ"ק דמגלה הלשון מכוון אין בין מצורע מוסגר למצורע מוחלט אלא פריעה ופרימה אין בין טהור מתוך הסגר לטהור מתוך החלט אלא תגלחת וצפרים. הר"ש והרא"ש ז"ל:

משנה ט

פרחה בכולו. אי בשהחליטו ואח"כ פרחה בכולו דכ"ע ל"פ דטהור וכי חזרו ראשי אברים ונתגלו טמא אלא הכא מיירי שלא הספיק להחליט עד שפרחה בכולו ר"ל שגם המחיה נתכסית בנגע:

בפי' ר"ע ז"ל. דר' ישמעאל מדמי ליה לבא כולו לבן בתחלה חוץ מראשי אברים דטעון הסגר ע"כ וכך הוא לשון הר"ש ז"ל אבל לשון הרא"ש ז"ל דר' ישמעאל מדמי ליה לבא כולו לבן דאם נתגלו בו ראשי אברים הרי הוא כמות שהיה ור' אלעזר וכו':

ור' ישמעאל אומר כחזרת ראשי אברים בבהרת גדולה. פי' הרמב"ם ז"ל בהרת גדולה היא כללות הצרעת לכל הגוף וא"ר ישמעאל הבשר שנתגלה כעדשה בראשי איברים הנה הוא טמא כדין חזרת ראשי אברים בהופך כולו לבן והוא בעל בהרת גדולה ור' אלעזר בן עזריה אומר שהוא מעת בואו אל הכהן היה כולו לבן ובו מחיה ודינו כדין בעל בהרת קטנה וכאשר נתגלה ממנו כעדשה בראשי אברים טהור לפי שראשי אברים לא יטמאו משום מחיה בבהרת כמו שכבר השרשנו בפ' הששי והלכה כר' ישמעאל עכ"ל. ויגעתי למצוא בחבורו בהרמב"ם זה הפסק שפסק כרבי ישמעאל ועד הנה לא מצאתיו דמשמע לי דלא נלמד דין זה לגמרי ממה שכ' שם בפ"ז סי' ב'. וכתב החכם הר"ס ז"ל על מה שכתב ר"ע ז"ל חוץ מראשי אברים דטעון הסגר אע"ג דפורח בכולו חוץ מראשי אברים מעכבין את הפריחה וטמא מוחלט התם הוא מוחלט מטעם פשיון אבל הכא דבא כולו לבן בתחלה חוץ מראשי אברים אין כאן פשיון וטעון הסגר ע"כ:

משנה י

לא הספיק להראות. אי קאי אנגע גרסי' להראותו ואי קאי אבהרת גרסי' להראותה או גרסי' להראות וקאי אכל מאן מתרוייהו דבעית למימר ואית דגרסי ברישא להראותן וקאי אסימני טומאה ובסיפא להראותה דקאי אבהרת:

פרק ט

משנה א

השחין והמכוה מטמאים בשבוע אחד. אם נולד במקומם בהרת מסגירן ודוקא בשחין ומכוה שאין מורדין שעשו כקליפת השום דבעי הסגר כשנולדה במקומה בהרת אבל אם היו מורדין אין מטמאין בנגעים כדתנן לעיל ס"פ ו' הר"ש ז"ל. ואיני יודע מה משמיענו דהא בסמוך תנן לה בהדיא אלא שלשם פירש כל הצורך:

איזהו השחין לקה וכו'. בת"כ פ' ו' דפרשת נגעים וכתב שם ספר קרבן אהרן ואפי' ר' יוסי דחשיב בפ' כירה לחמי טברא תולדת האור משום דחלפי אפתחא דגיהנם שמא יודה כאן דנידון משום שחין ולא משום מכוה כיון דהאי אור בידי שמים הוא ע"כ:

משנה ב

ואין פושין לעור הבשר וכו'. דכתיב ואם תחתיה במקום שתחתיה היא פושה אבל לא פושה לעור הבשר ולא עור הבשר פושה לתוכה ואינה פושה לעור המכוה ולא המכוה לתוכה. וברמב"ם פ"ה כתב וז"ל התחילו השחין והמכוה לחיות ולהתרפאות ונעשית עליהם קליפה כקליפת השום זו היא צרבת השחין האמורה בתורה ומחית המכוה האמורה שם ומטמאות בשני סימנים בשער לבן או בפשיון ואין בהן הסגר אלא שבוע אחד כיצד בהרת שהיתה בצרבת השחין או במחית המכוה אם היה בה שער לבן יחליט לא היה בה שער לבן יסגיר שבוע אחד ויראה בסוף השבוע אם נולד בה שער לבן או פשתה יחליט ואם לא נולד בה כלום יפטור פשתה לאחר הפטור. או נולד בה שער לבן יחליט עכ"ל ז"ל:

משנה ג

שאלו וכו'. **אמרו לו לָמה**. מצאתי מנוקד הלמ"ד בשו"א:

ומקומה. המקום אשר נולד בו השחין קרם והיה בו צרבת השחין ועל הצרבת בא הבהרת:

והלא. ה"ר יהוסף ז"ל הגי' והרי:

פרק י

משנה א

בשער צהוב דק. פי' שתי שערות צהובות כתבנית הזהב:

דק לקוי קצר. מה שאמרה תורה ובו שער דק משמע לקוי קצר וקצר ר"ל משאר כל השער [הגהה פי' שאר כל השער היינו השער הרחוק הרבה ממקום הנתק]. אי נמי קצר משיעור דתנן גבי שער לבן בפ' בא סימן וקצת משמע כן בתוספתא הר"ש ז"ל. וז"ל התוספתא עם פי' הר"ש ז"ל ר"א בר"ש אומר הטמא בשער לבן דהיינו ארוך כשיעור דתנן בפ' בא סימן טהור בשער צהוב דקצר בעינן ואין זה קצר. טהור בשער לבן דהיינו קצר טמא בשער צהוב ע"כ:

מה הלשון אומרים. מצאתי מוגה אומרת:

או דק לקוי קצר. לפי הגרסא השניה שהביא ר"ע ז"ל צריך למחוק מלת או ולכתוב במקומה לא דק לקוי וכו'. [הגהה א"ה אינני יודע איך לתקן הדברים הללו שבל"ס יש בהם ט"ס שע"כ להגיה ארוך במקום קצר אבל מה הוסיף על דברי הר"ב הלא זו היא ממש הגירסא השנייה של הר"ב דגרס לא במקום או וצ"ע]. ובת"כ פ' נגעים ראש פרק תשיעי תניא רבי יוחנן בן נורי אומר אינו אומר לא היה בו שער צהוב דק אלא לא היה בו שער צהוב ואפילו ארוך ע"כ וע"ש בספר קרבן אהרן וביד פ"ח דהלכות טומאת צרעת סי' ב' ומשם משמע דמלת קצר הוא פירוש למלת לקוי כלומר דק האמור בתורה היינו שהוא לקוי בקצרות מלבד שצריך שיהא צהוב כתבנית הזהב:

משנה ב

דברי רבי יהודה מ"מ עקיבא:

שאין שער אחר מציל מידו שאם יש בנגע שתי שערות לבנות אפילו מלא שערות שחורות אינם מצילות על השתי שערות לבנות שלא יטמאו אבל שער צהוב אם יש עמו שערות שחורות אינו מטמא:

ר' יהודה אומר כל מקום שצריך לומר הפך אָמוּר הפוך כך נראה קצת דגריס הרמב"ם ז"ל וז"ל ור' יהודה אומר שכל מי שהתנה בו שיחדש השער אחר הנגע לאמרו יתברך בו הפך כמו שנאמר בצרעת עור בשר והיא הפכה שער לבן בזה נאמר שצריך הפוך ואולם הנתק אשר נאמר בו ולא הי' בו שער צהוב ולא אמר ולא הפך שער צהוב לא נאמר בו שצריך הפוך והכוונה כי כאשר הי' שם שער צהוב הנה הוא טמא בין שקדם שער צהוב לנתק בין שקדם הנתק לשער צהוב ע"כ. ואית דגרסי כל מקום שצריך לומר הפוך אמור הפוך כלומר [*) ר"ל שאנחנו נאמר] נאמר בכתוב הפך אבל בתוספתא גרסי' כל שצריך לומר הפך אמר הפך דמשמע אמר הכתוב בהדיא הפך וכן בת"כ פ' שמיני דפרשת נגעים [ואני מ"מ כל מקום שֶצָרַך לומר הפך אמר הפך אבל הנתק וכו' וכן הגי' ה"ר יהוסף ז"ל וכתב פי' כל מקום שנצרך הפסוק לומר תיבת הפך כגון הא דכתיב הפך לבן אמר תיבת הפך ע"כ] וכן הגרסא במשנה בדפוס של סדר טהרות להר"ש ז"ל וז"ל הברייתא שם דת"כ וכי יראה הכהן את נגע הנתק אמר ר"ש מה ת"ל הנתק מקיש נגעים לנתקים מה נגעים שער לבן שבו אינו מטמא אלא הפוך אף הנתק שער צהוב שבו אינו מטמא אלא הפוך קל וחומר ומה שער לבן שאין שער אחר מציל מידו אינו מטמא אלא הפוך שער צהוב דק ששער אחר מציל מידו אינו דין שלא יטמא אלא הפוך לא אם אמרת בשער לבן שלא יפה כחו במקומו לטמא בכל מראה תאמר בשער צהוב דק שיפה כחו במקומו לטמא בכל מראה הואיל ויפה כחו לטמא בכל מראה יטמא הפוך ושלא הפוך

ת"ל נגע הנתק הקיש נגע לנתק מה נגע שער לבן שבו אינו מטמא אלא הפוך אף נתק שער צהוב שבו אינו מטמא אלא הפוך. ר' יהודה אומר כל מקום שצריך לומר הפך אמר הפך אבל הנתק שנאמר בו ולא הי' בו שער צהוב מטמא הפוך ושלא הפוך א"כ למה נאמר נגע הנתק הקיש נתק לנגע מה נגע כגריס אף נתק כגריס ע"כ. ושם בת"כ ראש פרק ט' מבואר יותר דתניא התם רבי יהודה אומר אינו אומר לא הפך בו השער צהוב אלא לא היה בו שער צהוב, הא אם קדם את הנתק טמא ע"כ:

משנה ג

הצומח מציל מיד שער צהוב דק ומיד הפשיון כך מ"מ:

ואינו מציל מן הצד עד שיהא רחוק מן הקמה מקום שתי שערות וכששערות הללו רחוקות מן הקמה מקום שתי שערות נחשבות כמבוצרות בתוך הנגע וכן גבי מחי' נמי כשמקיפה מכל צד בהרת כשיעור שתי שערות ע"כ נקראת מבוצרת הר"ש והרא"ש ז"ל.

ועיין במ"ש לקמן בפירקין סי' ז':

אחת צהובה וכו'. אית דגרסי שתי שערות אחת צהובה ואחת שחורה וכו' מלבד מלות שתי שערות דבסיפא דרישא וגירסא שאינה צריכה היא:

בפי' רעז"ל וסתם מתני' כראב"י וכתב הר"ש ז"ל ומיהו בת"כ משמע כו' ותמהתי שראיתי שכתב מהרי"ק ז"ל זה בשם הר"י קורקוס ז"ל והם דברי הר"ש ז"ל כמו שכתבתי:

ואחת לבנה. דגם שער לבן הוי סימן טהרה דמרבי לי' בת"כ מיתורא דוי"ו דושער שחור:

משנה ד

רש"א כל שאינו סימן טומאה כגון שקדם לנתק דלעיל קאמר ר"ש דאינו מטמא אלא הפוך:

הרי הוא סימן טהרה בנתק ומציל מיד סימני טומאה:

משנה ה

החליטו בפשיון והלך הפשיון היינו שחזרו שערות וצמחו במקום שפשה וחזר הפשיון שלאחר שצמחו חזרו וניתקו או שלא חזרו וניתקו אלא שבא שער צהוב הרי הוא בהחלטו כמו שהי' ושערות שחורות שצמחו בפשיון אין מצילות מיד שער צהוב דלא צמחו בנתק אלא בפשיון הר"ש והרא"ש ז"ל:

וחזר הפשיון לאו דוקא שפשה באותו מקום עצמו וכן הוא שם ביד וז"ל והלך הפשיון וחזר פשיון אחר אלא שבכסף משנה נראה שנשמטה זו הבבא מלהורות מקומה זו וגם בבא דלקמן סי' ח' שפסק הרמב"ם ז"ל דהלכתא כת"ק דהתם לא הורה הוא ז"ל מקומה ע"כ:

משנה ו

שני נתקים זה בצד זה וכו' ביד שם פ"ח סי' י' מפ' דשיטה של שער מפסקת ביניהם דקתני היינו שיטה של שער שחור ומפ' דטמא דקתני רישא היינו לומר דאינו טהור ע"י השער שחור שהרי הוא כמות שהי' דאכתי לאו מבוצרות הן ומה ששנינו נפרץ במקום אחד כגריס טמא היינו אפילו נפרץ משני מקומות כמו שפי' הראב"ד ז"ל והטעם פי' הרמב"ם ז"ל וז"ל נפרץ ממקום אחר כגריס ה"ז טמא שהפרצה עצמה נתק אחר והרי שער שחור בצדו ואינו כנוס לתוכו ע"כ משמע קצת דגריס נפרץ ממקום אחר בריש בהאי בבא.

בפי' רעז"ל הקיש נגע לנתק. אמר המלקט נראה דצריך להיות הקיש נתק לנגע:

נפרץ פי' בסוף שבוע או לאחר הפטור דאין פשיון מטמא בתחלה:

נפרץ ממקום אחר כגריס טמא פי' הר"ש ז"ל אפילו נפרץ כגריס אבל הרא"ש ז"ל פי' כגריס טמא לאו דוקא כגריס דאפילו בפחות נמי טמא משום פשיון אלא אגב דבעי למיתני בסיפא כגריס טהור תנא נמי ברישא כגריס ונגע האחד טמא כי השיטה רחבה שתי שערות והנגע שנשר השער תחלה אצלו הוא הפושה וטמא והשני להסגיר כדאמרינן (פ"ו מ"ה) בשתי בהרות זו לפנים מזו אם בפנים כלתה סימן פשיון לפנימית א"נ כגריס דוקא דהשתא נעשה נגע אחד ואע"פ שנשר השער תחלה אצל האחר נגע אחד הוא והכל טמא והשתא ניחא נפרץ ממקום אחד טמא כלומר נעשה הכל נגע אחד טמא ואין כאן עוד הסגר ע"כ:

משנה ז

שני נתקים זה לפנים מזה פי' שני נתקים זה לפנים מזה והפנימי כגריס ושיטה של שער ברוחב שתי שערות מקיפתו וחוץ לשער היקף נתק ברוחב שתי שערות ודמי להא דתנן לעיל בהרת כגריס ומחי' כעדשה מקיפתה וחוץ למחי' בהרת והתם תנן הפנימית להסגיר והחיצונה להחליט והכא מהאי דינא הפנימית להסגיר והחיצונה לפטור דהתם שדינן מחי' המקפת בהרת הפנימית בתר חיצונה ומטמינן לחיצונה והכא נמי שדינן שערות המקיפים נתק הפנימי בתר חיצון ומטהרינן לחיצון דהא אית בי' שערות שחורות מבוצרות וה"נ תניא בתוספתא נתק בתוך נתק מסגיר את הפנימי ופוטר את החיצון ולר' יוסי דאמר לעיל אין מחי' סימן טומאה לחיצונה שהבהרת לתוכה ה"ה הכא נמי אין השערות סימן טהרה לחיצון דאיכא נתק לתוכו ומסגיר את שניהם ובת"כ ריש פרשה ה' נמי תניא איש להביא נתק בתוך נתק דברי ר' עקיבא ור' עקיבא לטעמי' דלעיל גבי

בהרת קאי ר' עקיבא בשיטת ר' יוסי דמסגיר את שניהם והך שיטה של שער נמי לא שדינן לא בתר חיצון ולא בתר פנימי ומסגיר את שניהם:

נפרץ ממקום אחד טמא לרבנן פנימי דוקא לר' עקיבא ולר' יוסי שניהם משום פשיון משני מקומות טהורין שני והנתקין לדברי הכל דאיכא שערות ומבוצרות ומצילות לכאן ולכאן הר"ש והרא"ש ז"ל וקשה לע"ד דהא לעיל פ' ששי סי' ה' חלק הרא"ש ז"ל על פי' הר"ש ז"ל ועל גירסתו וכיצד השתא נראה שהודה לו וצ"ע לע"ד:

משנה ח

בפי' רעז"ל ואי במשואר דוקא במבוצר או דרחוק מקמת הראש מקום שתי שערות כדאמרן דנחשב כמבוצר כך צ"ל. וביד שם פ"ח סי' ח' אלא שבכסף משנה לא נזכר מקומה איו. ובתוספתא ר' יהודא בן נקוסא משום ר"ש קאי בשטת ר"ש בן יהודה משום ר"ש דמתני' והרמב"ם ז"ל יש לו דרך אחרת בפירוש פלוגתא דתנא דמתני' ע"ש וכותי' הכריח בספר קרבן אהרן פרק ט' דפרשת נגעים סימן ט"ו ע"ש ותוסף לקת טוב והנהו בספר תוספות יום טוב:

משנה ט

מי שהי' בו נתק כגריס וכו' בת"כ פ' עשירי דפ' נגעיה ומשמע התם דהה"נ אם הי' הנתק בזקנו וניתק כל זקנו ה"ז טהור ומסמך לה אקרא וכן הוא שם ביד בפ"ח וכתב שם ובפ"ה ויתטמא עור הראש והזקן שנקרחו בנגעי עור הבשר אלא שאין מטמאין בשער לבן ע"כ:

בפי' רעז"ל בין שהוחלט בפשיון טהור דבכולהו פריחה מטהרת אמר המלקט פי' הר"ש ז"ל אפי' עמד בעיניו שתי שבועות ופטרו ולא הוחלט מעולם אלא מתוך הפטור ניתק כל ראשו טהור ולא הוי כפורח מן הטהור דטמא כדפרישית לעיל דפריחה אחר הפיטור טהורה ע"כ: ומבואר בפי' ר"ע ז"ל לעיל ר"פ הפורח פי' דאע"ג דגבי בהרת תנן לעיל הפורח מן הטהור טמא גבי נתק אפי' פורח מן הטהור טהור וכתוב בכסף משנה שם פ"ח סי' י"ב בשם הר"י קורקוס ז"ל ויש לשאול מ"ש מבהרת דפורח בכולו אחר הפיטור טמא וי"ל דשאני התם דקרא מוכח שאין הפריחה מטהרת אלא פורח מן הטמא ואילו הכא כתיב ואיש כי ימרט ראשו וגומר משמע בכל גוונא ואין טעם להחמיר בלאחר הפיטור כיון דליכא לאוכוחי הכי מקרא ולא מטמאינן אלא בבא כן בתחלה דלא מקריא פריחה ואין להקל בכולו יותר מבקצתו ומדמינן לי' לנגע ע"כ:

אינו דין שיעכבו זה את זה בברייתא דת"כ סתר לי' ר' יהודא להאי ק"ו מקרא דכתיב ראשו טהור ואין הזקן מעכבו:

אין מצטרפים זה עם זה דכתיב בראש או בזקן מלמד שהן שנים:

משנה י

גשם שם עשב האוכל ממנו אינו מגדל שער וכן המקום שיוסך ובלשון תלמוד קרוי נשאי:

איזוהי קרחת. כלומר המקום שנקרא קרחת ובתחלה שאל ממה נעשה הקרחת והשיב אכל נשם וכו' כלומר דלעולם אינו מגדל שער וכן אם נקרח בידי שמים לאפוקי מחמת חולי דחוזר ומגדל שער כדאיתא בת"כ:

עד כנגד. שער מלמעלן למעלה מן המצח שהשער פוסק. הרא"ש ז"ל: ומצאתי שנמחקה מלת עד דבהאי סיפא וכן ג"כ מחקה ה"ר יהוסף ז"ל:

פרק יא

משנה א

כל הבגדים וכו'. וגם הם שיעורם בכגריס.

יראו בתחלה כצ"ל. (והפירוש אפילו על נגע הנמצא בבגדו) של כנעני קודם שנתגייר. ול"ד להא דתנן לעיל רפ"ו אלו בהרות טהורות שהיו בכנעני קודם שנתגייר דהתם בגופו וכשנתגייר הרי הוא כקטן שנולד אבל הכא האי בגד חזי לנגעים וכו' כדפי' רעז"ל:

בסוף פי' רעז"ל בשתי תכיפות או יותר ע"כ. והיינו דקתני דבר שהוא מקבל טומאה כלומר שיהא החבור בענין שאם חבר שני כלים כיוצא בו שיהא האחד מקבל טומאה מחברו והיינו בשתי תכיפות. הרמב"ם והרא"ש ז"ל:

משנה ב

שטרפן. ערבן יפה יפה כמו בצים טרופות ואח"כ טוואן ואזלינן בתר רובא ויראה דדוקא ערבן בעודן צמר אבל עירב חוטי צמר רחלים וחוטי צמר גמלים בשתי וערב וארג מהם בגד הואיל וכבר נראה חוטי צמר רחלים ליטמא תו לא בטילי ברובא וכיוצא במשנה זו במס' כלאים והתם תנייה איידי:

וכן הפשתן והקנבוס דוקא דערבן בעודן אניצים דאילו טווי אפילו חוט אחד של פשתן עושה בגד גדול של צמר כולו כלאים. הרא"ש ז"ל: ומ"מ אם רוב מן הגמלים אינו מטמא בנגעים ואם רוב מן הרחלים מטמא בנגעים מחצה למחצה מטמא וכו':

מחצה למחצה מטמאים בנגעים. ודלא כר"ש דתניא צמר גמלים וצמר רחלים שטרפם זה בזה ר"ש בן יהודה אומר משום ר"ש הואיל וספק נגעים להקל מחצה למחצה טהור וכן נמי פשתן וקנבוס פליג אם הוא מעורב מחצה למחצה. הר"ש ז"ל:

משנה ג

בסוף פי' רעז"ל כדברי ר"ש אמר המלקט ור"ש לא קאי רק אעורות דסליק מינייהו ר' יהודה ושלשה מחלוקות בעורות אבל בבגדים ובבתים לא פליגי דמודו לר"מ דבגדים אינם מטמאין ובתים מטמאין וקשה לע"ד דה"ל למישרי למיתני דין בתים דהכל מודו בהו דמטמאין והדר איבעי לי' למיתני דין עורות ובגדים כדי שיבא ר' יהודה לומר גם העורות אני סובר דדינם כבתים לגמרי ור"ש אח"כ מכריע בהן. ועיין בת"כ פ' י"ג דפ' נגעים ובראש פי"ד:

משנה ד

נשתנה ופשה. הוא שיחסר המראה מחוזקו אבל התפשט בשטח הבגד. נשתנה ולא פשה הוא שתתחזק המראה ותוסיף כח ולא פשה בגוף הבגד דינו כדין מה שלא נשתנה בשום פנים אבל כאילו הוא עומד בעיניו ויסגיר שבעת ימים שנית ור' יהודה אומר יראה בתחלה ודינו כדין מי שבא בתחלת הפעם קודם ההסגר. הרמב"ם ז"ל:

משנה ה

העומד בראשון. פי' העומד שהסגסירו בכגריס ירקרק או אדמדם ובסוף שבוע עמד במראיו יכבס מקום הנגע וסביביו מעט דכתיב ואם יראה הכהן והנה לא פשה הנגע בבגד או בשתי או בערב או בכל כלי עור וכבסו את אשר בו הנגע ודריש בת"כ מדלא כתיב וכבסו הנגע אלמא שמכבס מן הבגד מעט עמו:

העומד בשני עמד במראיו ובשיעורו לא פשה ולא כהה ישרף דכתיב וראה הכהן אחרי הכבס והנה לא הפך הנגע את עינו והנגע לא פשה טמא הוא באש תשרפנו:

הפושה בזה ובזה ישרף בראשון או בשני דכתיב וראה את הנגע כי פשה וגו' ושרף את הבגד:

הכהה בתחלה כגון שבא אל הכהן בכגריס ירקרק או אדמדם וקודם שהסגירו נעשה ירוק או אדום:

ר' ישמעאל אומר יכבס ויסגיר כאילו כהה בסוף שבוע וחכמים אומרים כיון שכהה קודם שסגר אין זקוק לו:

הכהה בראשון וכו' הכהה בראשון בסוף שבוע ראשון נעשה ירוק או אדום יכבס ויסגיר כאילו עמד בעיניו. ונראה דדריש לי' מדכתיב ואם יראה הכהן והנה לא פשה הנגע בבגד וגו' והסגירו שבעת ימים שנית ולא כתיב והנה לא הפך הנגע את עינו כדכתיב בקרא דבתרי' אלמא אפילו הפך הנגע את עינו שכהה למראית ירוק או אדום יכבס ויסגיר:

הכהה בשני שעמד בראשון ובשני כהה למראה שני [הגהה נראה שר"ל שמירקרק או אדמדם נעשה ירוק או אדום אבל למראה שלישי דהיינו פחות מירוק או פחות מאדום טהור וכן הוא בת"כ רפי"ו דפ' נגעים וזהו שכתב רעז"ל ונעשה ירוק בינוני או אדום בינוני כלומר למראה שני ולא למראה שלישי] קורע מקום הנגע וישרוף ומביא מטלית מבגד אחר ותופרו במקום הקרע:

ר' נחמי' אומר אינו צריך מטלית והכהה בראשון ובשני אפילו פשה [הגהה עד הנה לא מצאתי רמז לדבר] יכבס ויטהר והכהה בראשון ובסוף שני חזר למראיתו ישרף. הרא"ש ז"ל. וביד רפי"ב דהלכות טומאת צרעת וסוף אותו פרק וע"ש שנראה שהרמב"ם ז"ל מפ' דהכהה בתחלה והכהה בשני היינו שנשתנה מירקרק לאדמדם או מאדמדם לירקרק והאריך שם בכסף משנה להשיב על הרמב"ם ז"ל:

משנה ו

המולה מן המוסגר בטהור חזר נגע לבגד מציל את המטלית כך צ"ל לפי פי' רעז"ל וכך היא גירסת הר"ש ז"ל והקשה הרא'"ש ואמאי לא שדינן מטלית בתר עיקר הבגד כלומר הבגד המוסגר שהוא אביו ראשון וניתן המטלית לשרפה כי היכי דבסיפא אם חזר נגע למטלית שדינן הבגד הראשון כולו בתר מטלית שהא בנו ודנין כל הבגד לשרפה ואיהו ז"ל גריס שורף את המטלית וכן נמי היא גירסת הרמב"ם ז"ל והביא הרא"ש ז"ל ראי' לגרסתם מן התוספתא ומתני' סתמא כת"ק דר' נחמי' דלר' נחמי' מעיקרא אין צריך מטלית כדתנן במתני' דלעיל בסמוך:

תשמש את הבגד השני בסימנים ולאחר ששמשה הבגד השני אפילו הלך הנגע לגמרי מן החתיכה טעונה שרפה כדקתני עלה בתוספתא וטעונה שרפה באחרונה. ועיין בספר קרבן אהרן פרק ששה עשר דפ' נגעים שהביא שם שני פירושים שפירש רבינו הלל ז"ל במתני' והכריח הוא כפירושו הראשון ע"ש ובלאו הכי צ"ע שם:

משנה ז

בלשון שני פירש בעל הערוך ז"ל פספסים אבנים קטנות כחותם על הטבעת ורוצפים בהן חצרותיהן בארץ ישראל וכדומה להן לענין בגד שיש עליו דינרי וקייטי ע"כ:

פושין מזה לזה כך צ"ל בלי ויו דגזירה היא כלומר פושין מלבן ללבן אע"פ שהצבוע מפסיק דפשיון רחוק מטמא בכגריס כדקתני בסיפא:

משנה ח

השוה"ע מיטמאין בנגעים מיד דברי ר"מ כך היא הגירסא בגמרת שבת פ' במה מדליקין (שבת דף כ"ז) וקאמר התם דסומכוס קאי בשיטת ר"מ ולאידך פירושא דרש"י ז"ל דהתם

קאי ר"ש בן אלעזר בשיטת ר' יהודה דאפילו אונין מיטמאין בנגעים. וכתבו תוס' ז"ל פ"ק דסוכה דף י"ב בסדר המשנה אין כתוב דברי ר"מ במסכת נגעים ע"כ והאריכו שם ע"ש. ופירוש מיד לאלתר כשיטוו אע"פ שלא לבן הפשתן ולא שלק הצמר:

משישלק רש"י נראה שמסכים לגרוס כמאן דגריס משישלה דהא עיין בלשונו שם פ' במה מדליקין וכן הגיה בלשונו ז"ל שם רש"ל ז"ל. והאונין של פשתן משיתלבנו מי שגורס והאונץ בצד"י ובלי יוד כאשר הוא בדפוס ברש"י ובתוש' דשם פ"ק דסוכה טעות הוא בידו והכריחו התוס' שם בסוכה דליכא למימר האונין של פשתן משיתלבנו סתמא הוא ולית בה פלוגתא ע"ש:

בפי' רעז"ל ולפי שבפשתן אין ניכר בין של"ע כמו בצמר. אמר המלקט שהצמר האחד טווי כלפי היד והאחר לאחר היד אבל פשתן אינו ניכר בין של"ע אלא לאומן כדמוכח בפ"ק דע"ז דאייתי לי' תרי קיבורי ואמרי לי' הי שתיא והי ערבא ואתרחיש לי' ניסא וכו' הילכך בין שתי בין ערב קרי לי' אונין הר"ש והרא"ש ז"ל. ועיין ג"כ עוד שם בתוס' דסוכה וגם שם בהר"ן ז"ל גבי חבילי קש וחבילי עצים. וביד שם פי"ג סי' ח' וז"ל שם השו"ע בין של צמר בין של פשתן מטמאין בנגעים מיד משיטוו אע"פ שלא לבן הפשתן ולא שלק הצמר וכמה יהי' בפקעת של טווי ותטמא בנגעים כדי לארוג ממנה שלש על שלש שו"ע בין שהיתה כולה שתי בין שהיתה כולה ערב ע"כ:

במה יהא בפקעת וכו' ועיין בספר קרבן אהרן ראש פרק י"ג דפרשת נגעים. וכתב הר"ש ז"ל מפרשים שו"ע דרישא של צמר ופשתים ואונין של פשתן דקתני נדחקו לפ' פשתן שלא נטווה משום דכבר תנא תנא שו"ע ולא יתכן דשו"ע כתיב אלא בפשתן טווי איירי ושו"ע דרישא בשל צמר שניכר בין של"ע וכו' כדפי' רעז"ל:

משנה ט

בפי' ר"ע ז"ל נראה נגע באחד מהן וחוט מחברן הרי השני טהור. אמר המלקט נראה שצ"ל הוי השני טהיר שאין החוט מחברן אי נמי ה"ג אע"פ שהחוט מחברן הרי השני טהור והיא היא:

סליל פי' בערוך סליל שסולל ומתגלגל והוא מסתורייתא בלשון ארמי והנשים מגלגלין את החוט ממנו על הפקעת ויש אומרים שהסליל קנה המדה כדתניא אלו הן קנה זה הסליל הר"ש ז"ל:

בפי' רעז"ל שהאורגין כורכין באחד מהם השתי שלהם וגוללין האריג באחר נראה וכו' כך נ"ל שצ"ל ומבואר בפירושו ז"ל רפכ"א דכלים:

ובשתי העומד הם חוטי השתי שבין כובד העליון לתחתון ובמסכת אהלות פ"ח קרי לה מסכת פרוסה.

הרי אלו מיטמאים בנגעים מיד איני יודע מה שייך גירסת מלת מיד הכא ושמא אשגרת לישנא דמתני' דלעיל הוא ולאו דוקא וי"ס דל"ג לי' ולשון הרמב"ם ז"ל שם פי"ג נראה הנגע בנפש המסכת ובשתי העומד אע"פ שמקצת הנגע בבגד ומקצתו בשתי ה"ז טמא ע"כ:

רש"א השתי אם הי' רצוף פי' בערוך בערך רצף פי' לאלתר כשמסיך המסכת מאספו ומגלגלו על מנור אורגים ע"כ:

משנה י

השתי העומד טהור היינו מה שאין עתיד לקצץ מן השתי עם האריג שדרך לשייר מן השתי עם האריג:

הנימין הם שש אצבעות ברפכ"ט דכלים:

בפי' רעז"ל שרוין ת"ל בצמר או בפשתים ע"כ ועיין בספר קרבן אהרן ראש פרק ע"ו:

משנה יא

קלע בגד המנהיג את הספינה והוא נקרא נס במקרא:

ומטפחות של ספרים וה"ר יהוסף ז"ל מחק מלת של ולפי זה צריך לגרוס הפ"א דומטפחות בשבא:

גלגילין הוא אבנט ואולם הוא נגזר מן והגליונים הרמב"ם ז"ל ונ"ל שנקרא האבנט גלגילון על שם שמגלגלו על מתניו כשמתאזר בו וכן ג"כ כתבתי בשם הר"ש שיריליו ז"ל בפ"ג דמסכת עדיות: ובערוך פי' מיזרק [אהא דמס' עדיות] וי"א חוטין של משי והן גדולות ובברייתא בת"כ פרשת שמיני פרשה ד' ופרשה ו' ופרשה י' גרסי' גנגלין גם בפרשת זבים פרשה ב' גם בפרשת אחרי מות סוף פרק י"ב:

ורצועות מנעל וסנדל והא דתנן בפכ"ד דמסכת כלים ושל רצועות ושל סנדלים טהורות מכלום התם בעור העומד לכך דאינו כלי אבל רצועות שנעשו ממנו טמאים וכן פי' שם רעז"ל. וכן תירצו ג"כ ברייתא השנויה סוף פרק י"ג דפרשת נגעים וצריך לדקדק אמאי איצטריך למיהדר ולמיתני הרי אלו מטמאים בנגעים ואפשר דמשנה יתירה אשמעי' אלו וכל כיוצא בהן שכך כתב שם הרמב"ם ז"ל:

עד שיראה באריג ובמוכין פי' בספר קרבן אהרן שם ספט"ו סגוס בגד עבה שמוכין יוצאין עליו והן למעלה מן האריג והוא אשר קרא כאן בברייתא חדשים וזה יקרה בבגדים השעירים או בבגדים הגסים החדשים והן כמו גרגירי הצמר בולטים עליהם דומה למוכין

והוא הצמר אשר ימלאו בו הכרים ולזה אמר ר' אליעזר שאין הנגע מטמא עד שיראה באריג ובמוכין והוא מה שאמר הכתוב בגבחתו שהן הגרגרין הבולטים. והר"ש ז"ל פי' מוכין מלשון קריעה כמו מוכין דתנן בסמוך ואמר שהסגוס הוא בגד עשוי שורות שורות שורה אחת אריג ושורה אחת שאינה אריג וכן עשוי כולו ולשורה שאינו אריג הוא שקרא מוכין ורוחב השורה אין בה שלש אצבעות ולכן אמר ר"א שצריך שיראה הנגע באריג ובמוכין שהוא מה שאינו אריג עכ"ד ולא ידעתי וכו' ע"ש בק"א:

נראין כדרכן פושה מתוכו לאחוריו כך מ"מ ונמחקה הויו:

משנה יב

מוכין קרעים דמוכין לשון קריעה שמוכה וקרוע הר"ש ז"ל:

תניא בתוספתא בגד המוסגר שצבעו או שמכרו לעכו"ם טהור דעכו"ם לאו בני איטמויי בנגעים כדתנן בריש פירקין ר' אלעזר בר"ש אומר הרי הוא כהסגרו ע"כ וכתב הר"ש ז"ל שנתערב באחרים כגון שצבעו דלא מינכר נגע שבו א"נ כגון שני בגדים בזה כגריס ובזה כסלע בסוף שבוע בזה כסלע ובזה כסלע כדתנן גבי אדם לעיל בפ"ה דעד שלא נזקק לטומאה טהור ע"כ:

טמא ואסור בהנאתו דהא שרפה בעי ובת"כ סוף פרק י"ד דריש צרעת ממארת תן בו מארה ואל תהנה ממנו:

פרק יב

משנה א

יראו בתחלה בבית. בית הבנוי בספינה בתוספתא תניא בית שבים ובית שבספינה אינם מיטמאים בנגעים ופי' הר"ש ז"ל מדקתני בית שבים ובית שבספינה משמע תרתי מילי נינהו דשבים אפי' בנוי על גבי קרקע הים שהביאו אבנים וטיט ושפכו בים עד שנעשה כמין תל ובנו עליו בית אין מיטמא בנגעים משום דכתיב ארץ ולא ים ובית שבספינה אפי' בעוד שהספינה ביבשה שטוענין אותה ומורידין אותה למים כיון דאין סופה לעמוד שם אין מיטמאה בנגעים עכ"ל ז"ל.

ובאסקריא י"ס שגורסין אסדא והרמב"ם ז"ל נראה דגריס אסכדיא שפי' ואסכדיא מין ממיני הבנינים בלתי מחובר בארץ אלא מחוץ הקורות באויר ע"כ:

ואם היו מרובע אפי' על ד' עמודים מיטמא נראה דארישא קאי דקתני בית עגול בית טריגין ועלייהו קאמר ואם היו מרובע אפי' וכו' דאילו הנך דסיפא כולהו אפי' הן מרובעין אין מיטמאין מטעם אחר וכדכתיבנא ושם בת"כ משמע דבעי' עמודים הרבה נעוצים

וזקופים בארץ זה אצל זה שאין אויר מפסיק תחת הכותלים שהבית בנוי עליהם אבל הרמב"ם ז"ל פסק שם כלשון משנתנו דבד' עמודים סגי בד' זויות הבית:

משנה ב

בית שלא היו בו אבנים ועצים ועפר או או קתני דאי לית ביה כלל היכא נראה הנגע. וכן נמי רישא דקתני ואחד בסלע וכו' או או קתני. אבל תימה לי שגם ברישא נקט הרמב"ם ז"ל לישנא דמתני'.

אח"כ הביאו מחק הרי"א ז"ל הויו והגי' הביא:

אין הבית מטמא וכו' האי סיפא מרישא שמעי' לה ואפשר שהיא נתינת טעם לרישא וכן י"ס דגרסי שאין הבית מיטמא בנגעים עד וכו' א"נ הדר תנייה בהדיא משום דבעי לפרושי כמה אבנים כמה עצים כמה עפר. ודוקא אבנים אבל הלבנים והרעפים או השיש אינם חשובים כאבנים ואינם טעונים חליצה:

משנה ג

וכמה אבנים. יהא בו כך מצאתי מוגה ר' עקיבא אומר עד שיראה כשני גריסין על שתי אבנים שנאמר וחלצו את האבנים אשר בהן הנגע. ר"א בר"ש אומר עד שיראה כשני גריסין על שתי אבנים בשני כתלים בזוית אחת ארכו וכו' פי' בו דכשהנגע מוטל לרחבו על שתי אבנים נמצא בכל אבן גריס על גריס ולזה ארך הנגע שני גריסין ורחבו גריס. בפ' בן סורר ומורה קאמר כמאן אזלא הא דתניא בית המנוגע לא הי' ולא עתיד להיות ולמה נכתב דרוש וקבל שכר כמאן כר"א בר"ש:

משנה ד

ר' יהודה אומר כדי לעשות סנדל וכו' כתב הרמב"ם ז"ל ואין אלו השיעורים כ"כ מקובלים עד שנאמר בהן הלכה כפלוני ע"כ אמנם בפי"ד דהלכות טומאת צרעת פסק כת"ק:

פסים לשון סדק וקרע כמו הרעשת ארץ פצמתה וכתיב וקרע לו חלוני ומתרגמי' ופצים לי'. ופסים כמו פצים. ואית דגרסי פצים בהדיא בצדי':

בפי' רעז"ל צ"ל דכתיב בקירות הבית ולא בקירות האבוס ולא בקירות המחיצה:

בסוף פי' ר"ע ז"ל וירושלם נמי לא נתחלקה לשבטים. אמר המלקט נראה דמתני' דלא כר' יהודה דאיהו סבר נתחלקה בפ"ק דיומא דף י"ב. ובמגלה ר"פ בני העיר (מגילה בדף כ"ו) וכן כתב הר"ש ז"ל דר' יהודא פליג בתוספתא ואמר אני לא שמעתי אלא בית המקדש בלבד ומפ' בפ' בני העיר דקסבר ירושלים נתחלקה לשבטים ועוד קאמר התם

דבית המקדש היינו בתים מקודשין ואפי' בתי כנסיות שבה אין מטמאין אבל שאר בתיו כנסיות שבארץ ישראל מטמאים בנגעים כדתניא בתוספתא וכו':

משנה ה

וצוה הכהן ופנו את הבית אפי' חבילי עצים וכו' גרסי':

בפי' ר"ע ז"ל ואין הלכה כר' יהודה טעמו משום דהוי ר' יהודה יחיד לגבי ר"ש ור"מ אבל ביד שם פי"ד פסק כר' יהודה וכתב שם מהרי"ק ז"ל אפשר שרבינו סובר דבהא לא פליגי עלי':

מטבילן והן טהורין כך צ"ל ואם תאמר שחסה התורה על אוכלין ומשקין יש להם תקנה שיאכלם בימי טומאתו מפי' הרב משה אלשיך ז"ל פרשת מצורע דף קע"ט וק"פ ע"כ:

תפיו מקום שאופה בו פתו ומבשל בו קדרתו כההיא דכיצד מברכין דיתיב אבי תפי ועביד תוך והרמב"ם ז"ל גריס טפיו וכדפי' רעז"ל:

ובת"כ פרשה ה' דפרשת מצורע הגירסא ר"מ אומר עסק הוא לפנוי אר"מ וכו' ואין מוזכר שם ר"ש כלל וכתב שם ספר קרבן אהרן עסק זה לפנוי פי' רבינו הלל ז"ל בניחותא וירצה עסק איכא להאי פנוי דלהכי כתיב ופנו את הבית כדי שלא יטמא מה שבבית ולזה לא יפנו אלא מה שמיטמא ולא יתיישב כפי פירושו מלת זה ולהכי נ"ל שהוא בתמי' וכו' ע"כ:

משנה ו

אינו הולך לתוך ביתו כך צ"ל והפירוש לתוך ביתו של כהן עצמו:

ולא עומד וכו' וזהו דוקא לכתחלה אבל בדיעבד אם הלך לביתו והסגיר או עמד על פתח הבית והסגיר מוסגר שנאמר והסגיר את הבית מכל מקום [הגהה לשון ספר לקח טוב בפרשת מצורע ויצא הכהן מן הבית תנן במשנה יכול ילך לתוך ביתו ויסגיר ת"ל אל פתח הבית כך נראה שמפ' הרמב"ם ז"ל בפי"ד מהלכות טומאת צרעת ורבינו הלל פירש יכול ילך לביתו ויחזור ויסגירו (וכן פירש"י בחולין ע"ש) ת"ל אל פתח הבית יצא ויסגיר ולא שילך ויחזור ויסגיר וכן אינו עומד בתוך הבית שהנגע לתוכו ויסגיר יכול יעמוד תחת המשקוף ויסגיר ת"ל ויצא שיעקר מכל הבית וכל זה לכתחלה אבל בדיעבד אם הסגיר מוסגר אפי' עמד תחת המשקוף או שהלך לביתו והסגיר שנאמר והסגיר את הבית מ"מ.] ועיין בספר קרבן אהרן פרשה ו' דפרשת מצורע:

וחלצו את האבנים אשר בהן הנגע והשליכו אתהן אל מחוץ לעיר וכו' כצ"ל:

מכאן אמרו אוי לרשע אוי לשכנו מצאתי מוגה אי לרשע אי לשכנו:

משנה ז

בא בסוף שבוע פי' שבוע שני. והחוזר בבתים כשני גריסין כך צ"ל:

פרק יג

משנה א

עשרה בתים. כולהו נפקא לן מקראי בת"כ וכדמפרש הר"ש ז"ל. והביא הראיות והרמיזות הרמב"ם ז"ל ג"כ:

הכהה. במקצת נוסחי מצאתי כך הכהה ובמקצת מצאתי הכוהה והכל ענין אחד אבל מפי' הר"ש ז"ל לסוף משנה ראשונה דבריש מכילתין משמע קצת דגריס הכהה ע"ש. ופי' רש"י ז"ל בפי' החומש כהה הוכהה מראיתו ע"כ. ורבינו דוד קמחי ז"ל כתב בשרש כהה והתואר כהה הנגע ויתכן להיות כהה הנגע פועל עבר מזה הכבד אלא שא"כ היה לו לינקד בחירק וכו' ע"ש. אכן הר"א ן' עזרא בפי' ישעי' ריש סימן מ"ב על פ' ופשתה כהה לא יכבנה כתב בפשיטות שהוא עבר וז"ל ופשתה כהה לא יכבנה שהוא דבר קל עד שתהי' כהה כמו והנה כהה הנגע ויש הפרש ביניהם בדקדוק כי כהה של תורה פועל עבר וזאת כהה תיאר השם ע"כ. ועיין בפירושו לתורה שפי' כהה ר"ל לא פשה ע"ש:

עמד בזה ובזה. הר"ש והרא"ש ז"ל לא גרסי זו הבבא במתני' שכתבו ובת"כ סוף פ' רביעי דפ' מצורע חשיב עוד תרי עמד בזה ובזה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע חזר ונתץ תשעה לא חזר טעון צפרים הרי עשרה ובמתני' לא חשיב אלא שמנה ע"כ. אבל הרמב"ם ז"ל משמע דגריס לה במתני':

עוד כתב הר"ש ז"ל אבל סיפא דמתני' דאם עד שלא טהרו בצפרים לאו ממניינא דבת"כ לא חשיב הנהו בכלל הנך עשרה:

עוד כתב ז"ל דלכד מנינן כוהה והולך בתרי משום דחשיב להו בתוספתא כל חד וחד לחודי' דקתני ר' יהודה אומר הכוהה בשני קולפו וטעון צפרים וההולך לו קילפו וטעון צפרים ע"כ. ותימה לגרסת הר"ש והרא"ש ז"ל דקתני עשרה בתים ולא קא מפרש אלא שמנה:

משנה ב

האבן שבזוית. בחולין פרק העור והרוטב בעינן אי הויא זו של חבירו כמו יד לאבן שלו להכנים טומאה לבית חבירו הטהור דהא אבן המנוגעת מטמאה באהל כדכתיב והבא אל הבית ולא אפשיטא:

נותץ את שלו. דגבי נתיצה כתיב ונתץ לשון יחיד וכתיב נמי את אבניו ואת עציו אבניו שלו ועציו שלו:

ר' אלעזר אומר מ"מ ר' אלעזר בלי יו"ד:

ראש ופתין. פי' הערוך אותה האבן או אותו העץ שתופס כך צ"ל בפי' רעז"ל:

נמצא חומר בחליצה וכו'. ובתוספתא מסיימי עלה וחומר בנתיצה שהוא נותץ אבנים שיש בהן נגע ואבנים שאין בהן נגע ובחליצה אינו חולץ אלא אבנים שיש בהן נגע וכן הוא ג"כ שם כת"כ:

משנה ג

המלבנים. פי' הרמב"ם ז"ל מלבנים אשר יהיו ממעל על שטח הקורה והר"ש ז"ל פי' מלבנים כמו מלבנות של פתחים דפ' המוכר את הבית ואיכא דמחברי בטינא ואיכא דלא מחברי. והרא"ש ז"ל פי' מלבנים פי' ד' עצים מחוברים ברבוע ומניחין אותן על הגג למעקה:

סריגות עושין בחלונות כמין שבכה שלא יפלו משם התינוקות ומצילם ואין מוציאן חוץ לעיר ולא מיתסרי בהנאה. הר"ש ז"ל:

ומטמאין בכזית. כצ"ל:

משנה ד

בית המוסגר כו'. והוקשה לי מאי זה וזה מטמאין בביאה דמשמע לי דהיינו רישא דקתני מטמא מתוכו לפי הפי' שהעתיק רעז"ל מהרמב"ם ז"ל. ומצאתי שם ביד שכתב אחד המוסגר והמוחלט מטמא בביאה כיצד בית שהי' מיסך ע"ג בית מנוגע בין מוחלט בין מוסגר או אילן שהוא מיסך עליו העומד תחת האילן או הנכנס לבית החיצון טמא שהרי הוא הבית הטמא תחת אהל אחד וכן אבן המונעת הנכנסת לאהל והונחה שם נטמא כל אשר באהל ע"כ. ובזה ניחא אע"ג דהכא במשנה הפסיק בבבא דהבונה מן המוסגר בין האי בבא דזה וזה מטמאין בביאה לבבא דבית שהוא מיסך וכו':

משנה ה

הבונה מן המוסגר. בטהור כיוצא בה תנן לעיל גבי בגדים פי"א הטולה מן המוסגר בטהור אלא שנשתנה דינם ותימה היא. וכתב הר"ש ז"ל תניא בתוספתא שני בתים מוסגרים שנטל אבן מזה ובנה בזה ונראה נגע באחד מהן היא טמאה בלבד ר"א בר"ש אומר אבנים כמטלית פי' אבנים כמטלית ודין שני בגדים המוסגרים שעלה מזה על זה פירשתי בתוספתא לעיל פי"א ומתני' דהכא ר"א בר"ש היא ע"כ וצ"ע שם לע"ד אם אין טעות:

חזר נגע לבית כצ"ל:
השני מחק ה"ר יהוסף ז"ל מלת השני וכתב כן מצאתי:

משנה ו

בית שהוא מיסך וכו'. ופי' הר"ש ז"ל בית שהוא מיסך כגון כו' וכתב עליו הרא"ש ז"ל ולא נהירא לי דלישנא דבית שהוא מיסך ע"ג בית לא משמע שיהא בנוי זה בתוך זה ועוד מ"ט דר"א בן עזרי' והלא האבן המנוגעת היא בבית החיצון ול"ד לבית ועלי' דהתם התקרה מפסקת בין בית לעלי' ואפי' הי' מת בבית היתה העלי' טהורה ונראה לפ' שהן שני בתים זה אצל זה והאחד מיסך על חברו ואין האבן המנוגעת תחת סכך של הבית השני וגבי מת היתה טומאה נכנסת לבית המיסך ע"י אהל אבל הכא כיון שאין האבן המנוגעת תחת הבית אין הטומאה מתפשטת לתוכו ע"י אהל ור' אלעזר סבר כל אבן ואבן שבבית מטמאה עכ"ל ז"ל וביד שם רפי"ו פסק כר' אליעזר אע"ג דשמותי הוא דקצת משמע דל"ג ר' אלעזר בלי יוד מדפליג אר' אלעזר בן עזרי' שהוא הי' בדורו דר' אליעזר הגדול. אכן אני מ"מ ר' אלעזר בלי יוד. והכי מסתברא דאי ס"ד דר' אליעזר ביוד גרסי' א"כ נמצא שהלכה כמותו בסדר טהרות בחמש מקומות ואנן קיימא לן דדוקא בד' מקומות הלכה כמותו בסדר טהרות כמו שכתבתי בפ"ק דנדה סימן ג':

משנה ח

בפי' רעז"ל דצרעת איתקש למת. אמר המלקט דכתיב אל נא תהי כמת.
טלית טהורה שהכניס ממנה שלש על שלש לבית טמא נטמאת וטמאה שהכניס ממנה אפילו כזית לבית טהור טמאתו מתני' דלא כר' נחמי' דתניא טלית טמאה שיש בה שלש על שלש ואין בה כזית הכניס רובה לבית טהור טמאתו ר' נחמי' מטהר עד שיכניס את כולה וטהורה שהכניס ממנה שלש על שלש לבית טמא נטמאת ור' נחמי' מטהר עד שיכניס את רובה:

משנה ט

מי שנכנס וכו'. בעירובין פ"ק דף ד' משמע דרש"י ז"ל גריס וטבעותיו בקומצו וכן הוא בתוספתא דנגעים פ"ז ואפשר שרש"י ז"ל מפ' דידיו היינו קומצו שכן הוא בפירושו ז"ל שם בפ' בהמה המקשה בהדיא גם בפי' הר"ש ז"ל. ובסיפא צ"ל וטבעותיו באצבעותיו. אח"כ הבנתי ממה שמצאתי שפי' רש"י ז"ל בר"פ נוטל אדם את בנו דהיכא דתני בידו כגון רישא דההיא ברייתא דהתם ר"ל בקומצו שלא כדרך מלבוש והיכא דתני בידיו לשון רבים כגון ההיא סיפא דההיא ברייתא דמייתי התם ר"ל באצבעותיו וא"כ אפשר דהכא נמי הוה גריס רש"י ז"ל ברישא בידו ובסיפא בידיו. ושם ביד גבי רישא שינה לשון

המשנה וכתב וכליו על כתיפיו וסנדלו וטבעתו בכתפיו הוא והן טמאים מיד לאשמועי' דידיו דמתני' לא מעלה ולא מוריד והוי כמונחים בכתפו ואסיפא דמתני' כתב שם והוא לבוש בבגדיו וסנדליו ברגליו וטבעותיו בידיו הרי האדם טמא מיד ובגדיו טהורים עד שישהה וכו'. פרס הן ד' בצים לדעת רש"י ז"ל וכן דעת הר"ש והרא"ש ז"ל. ובת"כ פרק חמישי דפ' מצורע וע"ש בספר קרבן אהרן שכתב בשם הרב גור ארי' ובשם הרב בעל לבוש האורה ה"ר מרדכי יפה ז"ל שנתנו טעם למה שיערו החכמים האכילה כאן באכילת פרס ובכל מקום שיעור האכילה בכזית ודחה טעמם וכתב הוא דמה שנראה לו בזה הוא דכמו דהאוכל הראה שיעור שהייה ליושב גם השוכב הראה שיעור האכילה שהוא מה שאדם אוכל והוא מיסב שאין זה אלא אכילת קבע וא"כ כל אכילה בכזית תקרא אכילה אבל אינה אכילת קבע שהיא אכילת המסב והוא השוכב וכאן שאמר השוכב שישהה שיעור אכילה הראה שהוא שיעור אכילת המיסב ולזה אחר שביאר התנא כמה שיעור אכילה אמר מסב ואוכלו בלפתן ע"כ.

מסב ואוכלו נראה דגרסי' בויו וי"ס ואוכלה בה"א והכי מסתברא דהכי נמי תנן בפ"ח דכלים סימן ה' הפת שבתוכו שני' לשון נקבה:

משנה י

היה עומד בפנים וכו'. תניא בתוספתא הי' עומד בפנים ופשט ידיו לחוץ ונתן לו חברו סנדליו וטבעותיו בקומצו הוא והן טמאים שאם הי' מלובש בהן טהורין עד שישהה בכדי אכילת פרס ע"כ:

הי' עומד בחוץ. תוס' שם בחולק פירשו דהאי ר' יהודה מטמא מיד וכן חכמים בכדי אכילת פרס היינו מדרבנן אבל מדאורייתא טהור לגמרי כיון שהטומאה שבאה לו מכח. האדם שפשט ידו אותו האדם טהור שהרי בחוץ הוא עומד ור' יהודה מחמיר מהאי טעמא לטמאו מיד משום דס"ל דאין הטומאה באה להם מכח האדם והוי ככותי ובהמה דקיימא לן דלא בעי שהיי' לטמא כלים שעל גביהן הואיל ואין הטומאה באה לכלים מכחן שהן אינם מקבלין טומאה:

אמרו לו לר' יהודה ומה וכו' אף בזמן ל"ג מלת אף:

אינו דין שלא יטמא וכו' כך צ"ל:

משנה יא

ר' שמעון אומר עד ד' אמות ור' יהודה ס"ל בתוספתא דכלים התלויים בכותל למעלה מעשרה טפחים טהור ור' יוסי בר' יהודה ס"ל דגם כלים הטמונים בקרקע הבית אם הם בתוך ג' אצבעות טמאים דעד ג' אצבעות ס"ל דצריך לקלף מקרקע הבית הר"ש ז"ל:

בפי' רעז"ל כשנכנס עמהן לבית המנוגע נראה שר"ל כשנכנס עמהן הטהור לבית המנוגע ודוחק:
עוד בפי' רעז"ל צריך להיות ולא פליג אלא כשנכנס שלא ברשות בעל הבית משום וכו'.
עוד צריך להגי' שם. ואם לא שהה כדי הדלקת הנר לא הוי מושבו דהאי וכו':

משנה יב

נכנס לבית הכנסת עיין בתשובת ה"ר איסרלן סימן צ"ה:
בפי' רעז"ל כדאמרינן בעירובין בפ' מי שהוציאוהו אמר המלקט וילפי' לה מקרא דכתיב שבו איש תחתיו וקומה של אדם שלש אמות ואמה כדי פשוט ידים ובקומה דידי' משערינן דאי לא תימא הכי עוג מלך הבשן מה תהא עליו והא דלא חשיב לה גבי ויש שאמרו הכל לפי מה שהוא אדם בפי"ז דכלים משום דלא פסיקא ליה דאיכא אדם ננס באבריו וצריך למדוד לו באמה של כל אדם:

פרק יד

משנה א

כיצד מטהרין וכו'. תוס' דמנחות פ' שתי מדות (מנחות דף פ"ח) כתבו דרבינו יהודה בן רבינו י"ט הגי' במתני' רביעית מים כדתנן התם נמי רביעית מים למצורע ול"ג ונותן לתוכה חצי לוג מים ורבינו יום טוב בן רבינו יצחק מפ' דתנאי היא וגרסינן הכא חצי לוג כדאשכחן נמי פלוגתא גבי סוטה בפ' הי' מביא דת"ק דר' יהודה קאמר חצי לוג ור' יהודה אמר רביעית וכו' ודחו שם דברי רבינו יום טוב בר יצחק והובאו דבריהם בהגהה בפי' הר"ש ז"ל:
וחפר וקברה בפניו. כך הגי' הר' יהוסף ז"ל:
נטל עץ ארז. ולא שהביאם עתה דהא צריכין שיהו שם בשעת שחיטה כדמשמע בברייתא דבפ"ק דקדושין:
שני תולעת. פי' הרמב"ם ז"ל הוא אומרו שני תולעת ששינתו תולעת:
שירי הלשון. יומא דף מ"ב אמרינן משקל לשון של מצורע שקל:
וראש הזנב של שני' היא החי'. והא דאינה ניקחת עמהם באגודה משום דתניא בת"כ את הצפור החיה יקח אותה מלמד שהוא מפרישה לעצמה. הר"ש והרא"ש ז"ל:
ויש אומרים. הוא ר' נתן:
שבבית. נ"א של בית:

משנה ב

בא לו לגלח את המצורע. בפ' שני דסוטה דף ט"ז גרסינן והלכה למשה מסיני עוקבת את המקרא וצריך לגלח אפילו תגלחת שני' כל גופו עד שיהא חלק כדלעת דתנן בא לו להקיף את המצורע מעביר תער על כל בשרו וכו' ביום השביעי מגלח תגלחת שני' כתגלחת ראשונה ומוקי לה רב אשי דמתני' ר' עקיב' דדריש רבויי ומעוטי דתניא והיה ביום השביעי יגלח את כל שערו ריבה את ראשו ואת זקנו ואת גבות עיניו מיעט ואת כל שערו יגלח חזר וריבה ריבה ומיעט וריבה מאי ריבה ריבה שער דכולי' גופא ומאי מיעט מיעט שער שבתוך החוטם ופי' שם רש"י ז"ל וז"ל דתנן במס' נגעים להקיף לגלחו כולו לשון לא תקיפו פאת ראשכם וקתני סיפא דאותה משנה ומגלחו תגלחת שנייה כתגלחת ראשונה אלמא שני נמי כדלעת דהא תנא לי' בתגלחת ראשונה מעביר תער על כל בשרו ע"כ משמע מתוך פירושו ז"ל דגרסי' במתני' בא לו להקיף את המצורע:

טהור מלטמא בביאה. ס"א טהר ונכון הוא:

מנורה מביתו ז' ימים. אבל מתחלה בימי חלוטו ר' יוסי בר יהודה אסר לי' בתשמיש המטה ורבי מתיר שהרי יותם לא הי' לעוזי' אלא בימי חלוטו. וע"ש בספר קרבן אהרן סוף פ' שניה דפ' מצורע. ובי"ד שם רפי"א. ועיין בספר יראים סימן שכ"ה:

משנה ג

מגלחו תגלחת שניה כתגלחת ראשונה. קתני הכא לאשמועינן דשתיהן שוות דמילי טובא כתיבי בשני' דלא כתיבי בראשונה וילפי מהדדי בג"ש. ה"ר שמשון ז"ל:

טהור מלטמא כשרץ. ס"א טהר ונכון הוא:

שלש טהרות. ט"י והערב שמש והבאת כפרתן אבל טהרה קמייתא דטבל וטהור מלטמא בביאה לא קחשיב דאכתי אב הטומאה הוא כשרץ. הרא"ש ז"ל:

שלש טהרות במצורע ושלש וכו'. כצ"ל שלש בלא הא דטהרות לשון נקבה:

משנה ד

שלשה מגלחים וכו'. בנזיר פ' ג' מינים פריך פשיטא דהא בכולה קראי כתיבי דאפילו במצורע נמי כתיב והיה ביום השביעי יגלח את כל שערו ומשני מ"ד משום עבורי שער הוא ואפילו סך בדבר שמשיר את השער נמי קמ"ל והקשו שם תוס' ז"ל ותימה דהא נמי מסיפא שמעי' לה בהדיא דקתני וכולן שגלחו שלא בתער לא עשו ולא כלום וצריך לומר דאי מההיא ה"א מאי שלא בתער שלא כעין תער ואפילו סך נשם נמי ע"כ:

ובספר הפרפראות והתגלח גימ"ל רבתי שג' צריכין גילוח גדול בכל מקום שיש שער נזיר ומצורע ולוים ע"כ:

שלא בתער. בנזיר כתיב תער לא יעבור על ראשו עד מלאת הא במלאת לא יהא אלא בתער. בלוים כתיב והעבירו תער ומצורע יליף מהם במה הצד והתם בנזיר פרכינן מה להצד השוה שבהן שכן אין קרבנן בדלות תאמר במצורע שקרבנו בדלות שאם הוא עני מביא צפורים וא"כ לא נחמיר עליו ג"כ להטעינו בתגלחתו תער ומסקינן התם דמראשו יליף לה ר' אליעזר דהתם דכתיב גבי מצורע ראשו דלא אצטריך דהא ראשו בכלל שערו הוא אלא לפי שנאמר גבי נזיר תער לא יעבור על ראשו יכול אף נזיר מצורע כן ת"ל וגלח את ראשו ובתער כמו שאמרתי לך גבי נזיר ורבנן ילפי התם דמצורע תגלחתו דוקא בתער מזקנו דכתיב גבי מצורע דמיותר הוא דהא זקנו בכלל כל שערו אלא משום דכתיב גבי כהנים ופאת זקנם לא יגלחו יכול אפי' כהן מצורע המתגלח לא יגלח פאת זקנו ת"ל וגלח את כל זקנו ומנא לן דבתער דתניא ופאת זקנם לא יגלחו יכול אפילו גלחו במספרים יהו חייבים ת"ל לא תשחית יכול לקטו במלקט או ברהיטני יהא חייב ת"ל ופאת זקנם לא יגלחו הא כיצד איזהו גלוח שיש בו השחתה הוי אומר זה תער ומשמע לן מהכא דהשחתת זקן דאישתרי גבי מצורע כהן לא הוי אלא בתער:

שתי שערות מנזיר טמא ילפי' דלית בהו קרא הרא"ש ז"ל. פי' לפירושו דבנזיר טמא כתיב ביום השביעי יגלחנו דלא איצטריך דהא כתיב וגלח אלא לאשמועי' דבעי' תגלחת שלימה ונזיר טהור דלית ליה קרא יתירא יליף מנזיר טמא דכי שייר שתי שערות לא עשה כלום ואמרי' התם בפ"ג מינין דף מ"ב דמדגלי רחמנא גבי נזיר בהאי קרא יתירא דעד דאיכא כולו ש"מ דבעלמא בכל התורה כולה רובו ככולו והקשה שם רש"י ז"ל וא"ת וליגמר מיני' הא לא אפשר משום דהוו להו נזיר ומצורע שני כתובים הבאים כאחד דבמצורע נמי כתיב יגלח את כל שערו ע"כ ובלוים נמי כתיב והעבירו תער על כל בשרם:

משנה ה

ולקיחתם כאחת מולקח דרשינן שתהא לקיחתם כאחת ועכובא ליכא דכתיב את הצפר החיה יקח אותה וחלקן זו מזו:

אע"פ שאינם שוות כשרות לקח אחת היום ואחת למחר כשרות. תימא אמאי לא ערבינהו וליתני הכי אע"פ שאינם שוות או שלקח אחת היום ואחת למחר כשרות. יקח זוג לשני'. כיון שהיתה שלא דרור לא נקבעו יחד וכן אם נמצאת טרפה. [אבל] אם נקבעו דהוכשרו מתחלה ואח"כ אירע פיסול כגון שנשפך הדם תמות המשתלחת וכן אם נשרפה אחת מהן ימותו שתיהן הרא"ש ז"ל:

משנה ו

בפי' רעז"ל

וקמ"ל דמצוה לצמצם. אמר המלקט פי' באומרו אחד לשנים וכו':
מצות אזוב וכו' בפרק אלו טרפות (חולין דף ס"ב) מחלק אביי בין נשתנה שמו קודם מתן תורה והקפידה עליו תורה אותו הוא דכי יש לו שם לווי פסול אבל כי נשתנה שמו לאחר מתן תורה ליכא למיקפד.
שם לווי נקט ה"ר יהוסף ז"ל הלמד בקמץ וכתב ס"א לאווי ועיין במה שכתבתי בשמו ז"ל בפ' ששי דנדרים סימן ט':

משנה ז

בפי' רעז"ל אבל אם שהה ולא גלח אלא בשמיני מביא קרבנותיו בתשיעי ע"כ. אמר המלקט זו היא דעת ר' עקיבא אבל ר"ט פליג עלי' כפי גירסת התוס' והר"ש והרמב"ם ז"ל. ועיין במ"ש בנזיר פרק ג' מינים סימן ו' גם עיין בספר קרבן אהרן פ' שני דפ' מצורע:

משנה ח

ומצורע טבל וכו'. ביומא בפ' א"ל הממונה דף ל' מייתי תוספתא דקתני ר' יהודה אומר אינו צריך שכבר טבל מבערב וכתב הר"ש ז"ל ותימ' למה לא הביא המשנה ע"כ:
ורמי עלה התם בגמרא לשכת מצורעים ששם מצורעים טובלין ר' יהודה אומר לא מצורעים בלבד אמרו אלא כל אדם מדקאמר בלבד מכלל דאית ליה טבילה במצורע ומסיק לא קשיא הא דטביל על דעת ביאת מקדש הא דלא טביל על דעת ביאת מקדש ואיבעית אימא תני לא מצורעים אמרו אלא כל אדם רבינא אמר ר' יהודה לדבריהם דרבנן קאמר להו ולי' לא ס"ל כלומר לדידי מצורע אין צריך טבילה לדידכו אודו לי מיהת דלא מצורעים בלבד אמרו אלא כל אדם ורבנן מצורע דייש בטומאה שאר כל אדם לא דיישי בטומאה. ומשמע משם דהאי דרמי מינה ר' יהודה אומר לא מצורעים בלבד אמרו אלא כל אדם דמשנה היא במסכת מדות. וכן משמע מן התוס' ז"ל ואנו לא נמצאת בידינו. ואפשר להיות דמברייתא הוא דקא פריך התם דכמה פעמים אשכחן בתלמוד בפי' רש"י ותוס' ז"ל דקרו לברייתא משנה ואע"פ שכתוב שם בלשון תוס' ז"ל מס' מדות. ובתוספתא דעלה דמתני' בתר דקתני שכבר טבל מבערב מסיים אמרו לו חכמים לר' יהודה לא מן השם הוא זה אלא כל הנכנס לעזרה דרך שער ניקנור הי' טובל באותה לשכה: תניא בתוספתא היה מביא אשמו ולוגו בידו ומעמידן בשער ניקנור והכהן עומד מבפנים ומצורע מבחוץ ומצורע מניח ידו תחת ידו של כבש והכהן מניח ידו על המצורע ומוליך ומביא מעלה ומוריד וסמך שתי ידיו עליו ונכנס ושוחטו בצפון העזרה כל הסמיכות שבמקדש תכף לסמיכה שחיטה חוץ מזו שהיתה בשער ניקנור שאינו יכול

ליכנס בעזרה עד שיזרוק עליו מדם חטאתו ומדם אשמו ע"כ. ועיין עלי' בספר לקח טוב פ' מצורע דף ע"ה:

רי"א אינו צריך טבילה כך צ"ל אע"פ שאינו כן בתוספתא דנגעים פ"ח:

משנה ט

הכניס ראשו ירושלמי דעירובין ס"פ המוצא תפלין רמי עלה מחלפו שיטתי' דר' יהודה דהכא הוא אומר אסור להערים ותמן קאמר מותר דקאמר ר' יהודה אומר בצבת של עץ שלא לרבות את הטומאה ומשני דהכא שמא יכניס ראשו ורובו ויהא ענוש כרת ברם תמן משום מכניס כלים טמאים בשבת והדר רמי מחלפא שיטתייהו דרבנן דהכא אמרין מותר להערים ותמן אמרין אסור להערים ומשני תמן דלא יסאבי' תלתא ברם הכא טומאה ידועה מבפנים היא דאפשר לה לצאת בלא שהות ובלא טומאה ע"כ. וצ"ע אם יש טעות ובמקום מחלפא שיטתי' דר' יהודה שמא צריך להיות דרבנן ובמקום דרבנן שמא צריך להיות דר' יהודה אבל אני כך מצאתי הלשון גם בירושלמי כתיבת יד:

אין לו בהן יד וכו'. פי' בהן יד ימנית בהן רגל ימנית ואפשר להיות דימנית דקתני גבי אזן קאי אכולהו דאלת"ה מ"ש דקתני ימנית בהדיא גבי אזן טפי מכולהו ובהכי דאמרי' דמלת ימנית קאי אכולהו מיתרצא נמי קצת אמאי לא תני ברישא אזן וכסדרא דתני ברישא הכנים ראשו וכו' וגם שהוא סדר הכתוב על תנוך אזן המטהר הימנית ועל בהן ידו הימנית ועל בהן רגלו הימנית. ובנזיר דף מ"ו ספ"ג מינים מייתי התם ברייתא דמתנייא הפך לשון משנתנו והכי תניא התם אין לו בהן יד בהן רגל אזן ימנית אין לו טהרה עולמית דברי ר' אליעזר ר"ש אומר יניחנו על מקומו ויצא וחכמים אומרים יניח על של שמאל ויצא ובסנהדרין פ' נגמר הדין (סנהדרין דף מ"ה) מתנייא כאשר היא כתובה פה גם שם בסנהדרין פ' הנחנקים (סנהדרין דף פ"ח) והוכיחו תוס' והר"ש ז"ל מכמה פלוגתות תנאים ואמוראים שנמצאות הסברות מהופכות בתלמוד כמו דמתנייא מתני' אפכא שם בנזיר והוי כאיכא דאמרי שבתלמוד:

ר' אליעזר אומר נותן הוא על מקומן גרסי'. ומסופק אני אי גרסי' ר' אלעזר בלי יוד או ר' אליעזר ביוד אע"פ שחולק עליו ר"ש שלא הי' בדורו שגם בת"כ פ' שלישי דפ' מצורע הכי איתי' ר' אליעזר ביוד. ותמהתי שמצאתי מוגה בתלמודו של הרב בצלאל אשכנזי ז"ל שם ביומא ר' נתן אומר אם נתן על של שמאל יצא:

משנה י

והנותר מן השמן וכו' פסחים וזבחים דף ו' ומסיק התם כאילו לא כפר דכפר מתנות בהונות ולא כפר מתנות הראש ואע"ג דאיכא קרא אחרינא קודם לזה דכתיב ביה והנותר

בשמן וכו' התם לא כתיב בי' מלת לכפר להכי מייתי קרא תניינא דכתיב בי' לכפר לדרשא:

חסר הלוג ובת"כ פ' שלישי דפ' מצורע ראיתי הגרסא ר' ישמעאל אומר חסר הלוג וכו' במקום ר' שמעון ואין בידי הכרע. ומ"מ דברי ר' יעקב במקום דברי ר' עקיבא. וראיתי שהגי' ה"ר יהוסף ז"ל והנותר בשמן אשר וכו' והן אמת כי פסוק ראשון הוא בשמן אך שם אין כתוב לכפר אלא וכפר א"כ הי' לו להגי' ג"כ וכפר אם נתן וכו' דוק. והוא ג"כ הגי' ר' יעקב:

משנה יא

מצורע שהביא וכו' בכריתות פ' ארבעה מחוסרי כפרה (כריתות דף ט') מצאתי מוגה מצורע שהפריש קרבנו וכו' והכי מוכח ג"כ שהיא הגירסא מפי' הראב"ד יו"ל ומפי' הרז"ה ז"ל דבס"פ שני דקנים ע"ש:

ותניא עלה התם בכילהו תלתא דוכתי ר' אליעזר בן יעקב אומר הכל הולך אחר צפרים דס"ל דבר הגורם טהרה דהיינו צפרים שכל זמן שאינו מביא צפרים אינו יכול לגלח ושם בכריתות סתם לן תנא במתני' דהתם כר"ש גם בת"כ סוף פרשה ד' דפ' מצורע סתם לן תנא כר"ש אע"ג דסתם ספרא ר' יהודה. וביד ה' מתו"כ פ"ה סי' ט' כתיב שהביא. ופסק כר' יהודה דהכל הולך אחר האשם שאם הי' בשעת שחיטת האשם עשיר ישלם קרבן עשיר ואם היה עני ישלם קרבן עני וכתב מהרי"ק ז"ל שם דלא חש לדראב"י כיון שלא נשנה במשנה:

משנה יב

ר' יהורה אומר אף וכו'. בנדרים פ' אין בין המודר (נדרים דף ל"ה) ובנזיר בפ"ד דף כ"ד ברייתא ומסיים בה וכן כל קרבן שהיא חייבת שכך כותבת לו בשובר שעל כתובתה בשעה שהיא מוחלת לו כל אחריות שיש לה מקודם ויש בכלל לשון זה אפילו קרבנות ואיתא נמי בתוס' דסוטה ס"פ היה נוטל ובמציעא פ' המקבל (בבא מציעא דף ק"ד) ההיא ברייתא. ובת"כ סוף פרשה ד' דפ' מצורע היא שנוי' ורש"י ותוס' יש להם פי' אחר גם כן דלכך כותבת לו קאי אשעת נישואין שהוא מתחייב להביא בעד אשתו קרבן עשיר במה שהיתה חייבת קודם נישואין ומבוארת ברייתא זו יפה בנימוקי יוסף במציעא דף קכ"ו ע"א: [*) כוונתו דהא דאמר ר"י אף ע"י אשתו לא קאי אדלעיל ע"י בנו וכו'. דהתם מביא קרבן עני והכא קרבן עשיר. אלא ר"ל אף ע"י אשתו חייב להביא כמו על עצמו.] ואף דקתני כלומר אף עלי' כמו על עצמו כך נלע"ד וכך מצאתי ג"כ שפי' הרא"ש ז"ל.

וכן כל קרבן שהיא חייבת ודוקא קרבן דלידה וזיבה וסוטה אבל אם אכלה חלב וחללה שבת ומכל שכן אם נדרה שום נדר אינו חייב להביא עלי' דא"כ היא תדור בכל יום כדי להקניטו. וביד מפ' דאפילו שלא מדעתן יכול להביא אע"פ שהן גדולים דהא מתני' סתמא קתני משמע אפילו קטנים אם היו מחוסרי כפרה מביא עליהן אע"ג דמדעתן כמאן דליתא היא דאע"פ שכל מחוייבי קרבן אין מקריבין על ידן אלא מדעתן מחוסרי כפרה אין צריכין דעת בעלים ומימרא מבוארת היא דר' יוחנן שם בפ' אין בין המודר:

משנה יג

בפי' רעז"ל או אם מת האחד והיו שני הקרבנות לפנינו הי' הקרבנות מתים וכו' כך צ"ל. **זו ששאלו וכו'** זה אחד משלשה דברי חכמה ששאלו לו הנם בנדה פ' בתרא דף ע' ועיין במ"ש שם סי' ד'. ומדלא קתני זו שאלו אלא זו ששאלו נראה שהיא לרמוז לנו שהיא שאלה אחת ממה ששאלו. ומ"מ זו שאלה ששאלו: אלכסנדריא מ"מ אלכסנדריאה:

סליק פירקא וסליקא לה מסכת נגעים. ובעה"י אשר כל ברא. ועמו הקדושה והטהרה. נתחיל מסכת פרה: